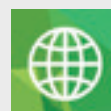


Īpašais ziņojums

# ĀKK un ES enerģijas instruments atjaunojamās enerģijas atbalstam Austrumāfrikā



EIROPAS  
REVĪZIJAS  
PALĀTA

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA  
12, rue Alcide De Gasperi  
1615 Luxembourg  
LUXEMBOURG

Tālrunis +352 4398-1

E-pasts: [eca-info@eca.europa.eu](mailto:eca-info@eca.europa.eu)  
Internets: <http://eca.europa.eu>

Twitter: @EUAuditorsECA  
YouTube: EUAuditorsECA

Plašāka informācija par Eiropas Savienību ir pieejama portālā *Europa* (<http://europa.eu>).

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2015. gads

Print	ISBN 978-92-872-3092-8	ISSN 1831-0877	doi:10.2865/004074	QJ-AB-15-014-LV-C
PDF	ISBN 978-92-872-3083-6	ISSN 1977-5717	doi:10.2865/490773	QJ-AB-15-014-LV-N
EPUB	ISBN 978-92-872-3067-6	ISSN 1977-5717	doi:10.2865/347427	QJ-AB-15-014-LV-E

© Eiropas Savienība, 2015. gads  
Reproducēšana ir atļauta, ja tiek norādīts avots.

Attiecībā uz jebkādu 1. attēla izmantošanu vai reproducēšanu atļauja ir jāprasa tieši autortiesību īpašniekam.

Printed in Luxembourg

Īpašais ziņojums

## ĀKK un ES enerģijas instrumentu atjaunojamās enerģijas atbalstam Austrumāfrikā

(saskaņā ar LESD 287. panta 4. punkta otro daļu)

ERP īpašajos ziņojumos tiek atspoguļoti rezultāti, kas iegūti atsevišķu budžeta jomu vai vadības aspektu lietderības un atbilstības revīzijās. ERP atlasa un izstrādā šos revīzijas uzdevumus tā, lai tiem būtu pēc iespējas lielāka ietekme, konkrēti, tiek ņemts vērā risks, kādam pakļauta lietderība vai atbilstība, attiecīgo ienākumu vai izdevumu apjoms, paredzamiem notikumiem, kā arī politiskās un sabiedrības intereses.

Šo lietderības revīziju veica ERP locekļa *Karel Pinxten* vadītā III apakšpalāta, kura revidē ārējo darbību izdevumu jomas. Revīziju vadīja ERP loceklis *Klaus-Heiner Lehne*, un tajā piedalījās šādi darbinieki: locekļa biroja vadītājs *Michael Weiss*; nodaļas vadītājs *Gérald Locatelli*; grupas vadītājs *Thierry Cozier*; galvenie revidenti *Ruurd De Jong*, *Myriam Cazzaniga* un *Joao Nuno Coelho dos Santos* un vecākais revidents *Jean-Louis De Neve*.

## Punkts

### **Glosārijs un akronīmi**

### I–VII **Kopsavilkums**

### 1–9 **Ievads**

1–2 **Piekļuve energopakalpojumiem ir pamats virzībai uz attīstības mērķu sasniegšanu**

3–9 **ĀKK un ES enerģijas instruments tika izveidots ātrai palīdzības sniegšanai uz vietas**

### 10–11 **Revīzijas tvērums un pieeja**

### 12–40 **Apsvērumi**

12–19 **Komisija bija veiksmīgi noteikusi enerģijas instrumenta atbalsta prioritātes, bet ceturtais daļas pārbaudīto projektu plānojumā bija ievērojamas nepilnības**

13–14 **Atlases procesa iznākumā atbalsts tika sniegts projektiem, kuri atbilda enerģijas instrumenta prioritātēm**

15–19 **Ceturtajai daļai pārbaudīto projektu finansējums tika piešķirts, neņemot vērā, ka novērtējuma procesā tika konstatētas būtiskas nepilnības plānojumā**

20–31 **Komisija nebija pienācīgi uzraudzījusi visus projektus**

21–25 **Īstenošanas partneru ziņojumu kvalitāte bija atšķirīga**

26–31 **Kad radās nopietni sarežģījumi dažu projektu īstenošanā, Komisija neveica atbilstīgus un savlaicīgus pasākumus**

32–40 **Lielākā daļa pārbaudīto projektu bija sekmīgi, un tiem bija labas izredzes ilgtspējas ziņā**

33–36 **Ceturtajai daļai pārbaudīto projektu lielākoties nebija izdevies sasniegt paredzētos rezultātus**

37–40 **Gandrīz visiem pārbaudītajiem sekmīgajiem projektiem bija labas izredzes ilgtspējas ziņā**

## 41–44 **Secinājumi un ieteikumi**

**I pielikums. Pārbaudītie projekti**

**II pielikums. Novērtēšanas metodoloģija**

**III pielikums. ESEI PDM projekti un 11. EAF svarīgākās nozares katrā valstī**

**IV pielikums. Pārbaudīto projektu īstenošanas periods, mērķi un sasniegumi**

**V pielikums. Pārbaudīto projektu uzraudzība**

**VI pielikums. Pārbaudīto projektu novērtēšana**

## **Komisijas atbilde**

**ĀKK:** Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstis.

**ANO:** Apvienoto Nāciju Organizācija.

**EAF:** Eiropas attīstības fondi.

EAF ir galvenais instruments, ar ko nodrošina ES atbalstu sadarbībai attīstības jomā ar Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstīm (ĀKK) un aizjūras zemēm un teritorijām (AZT). Patlaban ES attiecības ar ĀKK valstīm un AZT reglamentē partnerības nolīgums, kas uz 20 gadiem 2000. gada 23. jūnijā tika noslēgts Kotonū (Kotonū nolīgums). Tā galvenais mērķis ir mazināt un visbeidzot likvidēt nabadzību. Devītais EAF attiecas uz laikposmu no 2000. gada līdz 2007. gadam, un 10. EAF attiecas uz laikposmu no 2008. gada līdz 2013. gadam.

**EF:** ĀKK un ES enerģijas instruments.

Finansēšanas instruments, kas izveidots 2005. gadā, lai atbalstītu nabadzīgo iedzīvotāju, kuri dzīvo ĀKK valstu lauku un piepilsētu rajonos, labāku piekļuvi ilgtspējīgiem un cenu ziņā pieejamiem energopakalpojumiem.

**EF I:** Pirmais enerģijas instruments, ko finansē no 9. EAF.

**EF II:** Otrais enerģijas instruments, ko finansē no 10. EAF.

**ESAO:** Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija.

ESAO uzdevums ir sekmēt politiku, kas uzlabo visas pasaules iedzīvotāju ekonomisko un sociālo labklājību.

**ESEI:** ES Enerģētikas iniciatīva nabadzības izskaušanai un ilgtspējīgai attīstībai.

ESEI pamatā ir Komisijas un dalībvalstu kopīgi centieni, kas rada sinerģiju starp to politiku un pasākumiem attīstības jomā. ESEI mērķis ir veicināt Tūkstošgades attīstības mērķu (TAM) sasniegšanu, nodrošinot atbilstīgus, pieejamus un ilgtspējīgus energopakalpojumus nabadzīgajiem cilvēkiem. Šī iniciatīva ir arī daļa no ES atbildes saistībā ar ANO iniciatīvu "Ilgspējīga enerģija visiem" (SE4All).

**ESEI PDM:** ES Enerģētikas iniciatīvas partnerattiecību dialoga mehānisms.

Mehānismu 2005. gadā izveidoja Komisija un sešas dalībvalstis (Austrija, Somija, Francija, Vācija, Nīderlande un Zviedrija), lai uzlabotu pārvaldību enerģētikas nozarē. Tas tiek īstenots, palīdzot partnervalstīm izstrādāt stabilu politiku un stratēģijas enerģētikas jomā.

**ĢD DEVCO:** Komisijas Starptautiskās sadarbības un attīstības ģenerāldirektorāts, kas atbild par

- ES attīstības politikas veidošanu un nozaru politikas noteikšanu ārējā atbalsta jomā,
- daudzgadu programmas izstrādi – kopā ar Eiropas Ārējās darbības dienestu – ārējās palīdzības instrumentiem, ko finansē no Eiropas attīstības fondiem un vispārējā budžeta,
- minēto instrumentu īstenošanu,
- ES un dalībvalstu koordinācijas veicināšanu attīstības sadarbības jomā un ES ārējo pārstāvību šajā jomā.

**GIZ:** *Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH* (Vācijas Federālā Starptautiskās sadarbības aģentūra).

**kW:** kilovats (jaudas vienība); viens kW ir 1000 vatu.

**NVO:** nevalstiska organizācija.

**ROM:** uz rezultātiem vērsta uzraudzība.

ROM sistēmu 2000. gadā izveidoja ĢD DEVCO. Tās pamatā ir īsi, koncentrēti novērtējumi, ko notikuma vietā veic neatkarīgi eksperti. Sistēmā izmanto strukturētu un konsekventu metodoloģiju projektu izpildes novērtēšanai, ņemot vērā piecus kritērijus: atbilstību, lietderību, efektivitāti, potenciālo ietekmi un iespējamo ilgtspēju.

**SE4All:** Ilgtspējīga enerģija visiem.

Iniciatīvu 2011. gadā ieviesa ANO ģenerālsekretārs. Tā ietver trīs savstarpēji saistītus mērķus, kuri jāsasniedz līdz 2030. gadam: i) nodrošināt vispārēju piekļuvi mūsdienīgiem energopakalpojumiem; ii) divkārt palielināt energoefektivitātes uzlabošanās rādītājus pasaulē; iii) divkārt palielināt atjaunojamo energoresursu īpatsvaru pasaules energoresursu struktūrā.

**SMART:** konkrēts, izmērāms, sasniedzams, būtisks un laikā ierobežots (mērķis).

**TAM:** Tūkstošgades attīstības mērķi.

TAM ir astoņi starptautiski attīstības mērķi, kas tika noteikti pēc ANO augsta līmeņa sanāksmes par Tūkstošgades attīstības mērķiem 2000. gadā un pēc ANO Tūkstošgades deklarācijas pieņemšanas. Tie ietver galējas nabadzības un bada samazināšanu uz pusi, visiem pieejamas pamatizglītības garantēšanu un vides ilgtspējas nodrošināšanu. Visas ANO dalībvalstis un daudzas starptautiskas organizācijas apņēmas sasniegt šos mērķus līdz 2015. gadam.

**WSSD:** pasaules augstākā līmeņa sanāksme par ilgtspējīgu attīstību.

Pasaules augstākā līmeņa sanāksmē, kas bija veltīta ilgtspējīgai attīstībai un notika 2002. gadā Johannesburgā, Dienvidāfrikā, tika atkārtoti apstiprināts, ka ilgtspējīga attīstība ir starptautiskās darba kārtības galvenais elements. Valstu valdības no jauna apstiprināja plaša spektra mērķus un saistības, par ko bija panākta vienošanās. Šajā sanāksmē valstis tika īpaši aicinātas veikt pasākumus, lai ievērojami palielinātu atjaunojamās enerģijas izmantošanu.



## I

Kā uzsvērts 2002. gadā notikušajā Pasaules augstākā līmeņa sanāksmē Johannesburgā par ilgtspējīgu attīstību un citās starptautiskās diskusijās par šo jautājumu, piekļuve energopakalpojumiem ir pamats virzībai uz attīstības mērķu sasniegšanu. Saskaņā ar 2004. gada rādītājiem gandrīz diviem miljardiem cilvēku, kuri pārsvarā dzīvo jaunattīstības valstu lauku un piepilsētu rajonos, nebija piekļuves pietiekamiem, cenu ziņā pieejamiem un ilgtspējīgiem energopakalpojumiem.

## II

ĀKK un ES Ministru padome 2005. gada jūnijā apstiprināja ĀKK un ES enerģijas instrumenta (*EF*) izveidi, lai veicinātu nabadzīgo cilvēku piekļūvi moderniem energopakalpojumiem, īpašu uzmanību pievēršot Subsahāras Āfrikai un atjaunojamajai enerģijai. Laikposmā no 2006. gada līdz 2013. gadam enerģijas instrumentam no devītā un desmitā Eiropas Attīstības fonda tika piešķirti 475 miljoni EUR, no kuriem lielāko daļu veidoja dotācijas projektiem, kas tika izraudzīti uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus. Laikā, kad Palāta uzsāka revīziju, pirmajos divos uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus bija piešķirti kopumā 268,2 miljoni EUR, no kuriem 106 miljoni EUR bija piešķirti projektiem Austrumāfrikā, kur bija viszemākie rādītāji attiecībā uz piekļūvi elektroenerģijai Āfrikā.

## III

Palāta konstatēja, ka Komisijas darbs lielākoties bijis sekmīgs, bet tā varēja labāk izmantot enerģijas instrumentu, lai palielinātu nabadzīgo cilvēku piekļūvi atjaunojamai enerģijai Austrumāfrikā.

## IV

Komisija atbalstu atjaunojamās enerģijas jomā piešķir projektiem, kuriem bija pienācīgi noteiktas prioritātes. Tomēr nepietiekami stingrais atlases process pieļāva, ka finansējums tiek piešķirts arī tādiem projektiem – un to bija ceturtdaļa no pārbaudītajiem –, kuru plānojumā tika konstatētas būtiskas nepilnības.

## V

Komisija nebija pienācīgi uzraudzījusi visus projektus. Īstenošanas partneru iesniegto ziņojumu kvalitāte bija atšķirīga, un Komisija necentās nodrošināt atbilstību to ziņojumu sniegšanas pienākumam. Attiecībā uz dažiem projektiem Komisija nebija pietiekami izmantojusi projektu apmeklējumus to īstenošanas vietās un uz rezultātiem vērstās uzraudzības pārskatus, lai papildinātu īstenošanas partneru sniegto informāciju, it īpaši gadījumos, kad bija zināms, ka projektu izpildē ir radušies nopietni sarežģījumi. Kad radās nopietni sarežģījumi dažu projektu īstenošanā, Komisija neveica atbilstīgus un savlaicīgus pasākumus.

## VI

Vairākums pārbaudīto projektu bija sekmīgi, un tie, domājams, būs ilgtspējīgi, ja tiks īstenoti paredzētie nepieciešamie pasākumi un pārāk nepasliktināsies apstākļi. Ceturtdaļa pārbaudīto projektu lielākoties nerasniedza paredzētos rezultātus – galvenokārt nenovērsto plānojuma nepilnību un Komisijas neatbilstīgi veiktās uzraudzības dēļ.

## VII

Palāta sniedz vairākus ieteikumus stingrākai projektu atlasei, to uzraudzības pastiprināšanai un ilgtspējas izredžu palielināšanai.

## Piekluve energopakalpojumiem ir pamats virzībai uz attīstības mērķu sasniegšanu

### 01

Saskaņā ar 2004. gada rādītājiem gandrīz diviem miljardiem cilvēku, kuri pārsvarā dzīvo jaunattīstības valstu lauku un piepilsētu rajonos, nebija piekļuves pietiekamiem, cenu ziņā pieejamiem un ilgtspējīgiem energopakalpojumiem<sup>1</sup>. Mainīgās degvielas cenas starptautiskajā tirgū, aizvien lielākais enerģijas pieprasījums jaunattīstības un jaunietekmes valstīs, kā arī klimata pārmaiņas īpaši aktuālīzē jautājumu par labāku piekļuvi energopakalpojumiem.

### 02

Pretstatā Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) dalībvalstīm, kuras samazina savu atkarību no aizvien pieaugošajām enerģijas cenām, vairumā jaunattīstības valstu tā ir palielinājusies – to izraisījusi nozares nepievilcīgā investīciju situācija un procesa zemā efektivitāte<sup>2</sup>. Saikne starp piekļuves trūkumu cenas ziņā pieejamiem un ilgtspējīgiem energopakalpojumiem un grūtībām panākt stabilu progresu virzībā uz lielākās daļas mērķu sasniegšanu tika uzsvērtā Pasaules augstākā līmeņa sanāksmē par ilgtspējīgu attīstību (*WSSD*), kas norisinājās 2002. gadā Johannesburgā, un citās starptautiskās diskusijās attīstības jomā.

- 1 “ES Enerģijas iniciatīvas turpmākā attīstība un kārtība, kāda izveido enerģijas instrumentu ĀKK valstīm”, COM(2004) 711 galīgā redakcija, 26.10.2004., 2. lpp.
- 2 Kopumā jaunattīstības valstīs patērē aptuveni divas reizes lielāku naftas ekvivalentu uz vienu tautsaimniecības pakalpojuma vienību nekā ESAO valstīs (COM(2004) 711).

1. attēls



© The Visible Earth (Redzamā zeme), NASA.

Skats skaidrā naktī uz Eiropas un Āfrikas kontinentiem

## ĀKK un ES enerģijas instruments tikā izveidots ātrai palīdzības sniegšanai uz vietas

### 03

Pasaules augstākā līmeņa sanāksmes par ilgtspējīgu attīstību ietvaros Komisija un ES dalībvalstis apvienoja spēkus, lai izstrādātu ES Enerģētikas iniciatīvu (ESEI) nabadzības izskaušanai un ilgtspējīgai attīstībai. Tās mērķis ir veicināt Tūkstošgades attīstības mērķu (TAM) sasniegšanu, nodrošinot atbilstīgus, cenas ziņā pieejamus un ilgtspējīgus energopakalpojumus nabadzīgajiem cilvēkiem sociāli un ekonomiski nelabvēlīgos rajonos. Ar ESEI tika sākts dialogs ar jaunattīstības valstīm, lai veicinātu enerģētikas nozares reformas, tehnoloģiju nodošanu un ieguldījumus un sekmētu iniciatīvas klimata pārmaiņu mazināšanai.

### 04

Komisija 2002. gadā un 2003. gadā uzsvēra vajadzību finansēt jaunattīstības valstu enerģētikas nozari<sup>3</sup>. Šo iniciatīvu atbalstīja gan dalībvalstis, gan ĀKK valstis, kuras ierosināja izveidot ĀKK un ES enerģijas instrumentu (EF)<sup>4</sup>. ĀKK un ES Ministru padome pēc Komisijas priekšlikuma<sup>5</sup> 2005. gada jūnijā apstiprināja enerģijas instrumenta izveidi, pamatojoties uz vairākiem pamatprincipiem (sk. **1. izcēlumu**).

- 3 "Sadarbība ar jaunattīstības valstīm enerģētikas jomā", COM(2002) 408 galīgā redakcija, 17.7.2002., un "Pasaules augsta līmeņa sanāksme par ilgtspējīgu attīstību gada laikā – mūsu saistību izpilde", COM(2003) 829 galīgā redakcija, 23.12.2003.
- 4 Konferencē "Enerģija Āfrikai", kas norisinājās 2003. gada novembrī Nairobi, un ĀKK un ES Ministru padomes sanāksmē, kas tika rīkota 2004. gada maijā Gaboronē, kā noderīgs paraugs tika minēts ĀKK un ES ūdens instruments (jeb ūdens finansējuma līnija), kura galvenais mērķis ir nodrošināt nabadzīgajiem iedzīvotājiem drošu dzeramo ūdeni un nepieciešamākos sanitārijas pakalpojumus.
- 5 COM(2004) 711.

## 1. izcēlums

### ĀKK un ES enerģijas instrumenta pamatprincipi

Enerģijas instrumenta darbībā jābūt vērstām uz

- i) ĀKK valstīm, kuras jau ir ieviesušas vai bija apņēmušas ieviest stabilu enerģētikas politiku, iekļaujot labu pārvaldību,
- ii) īpašumtiesību veicināšanu valsts un, iespējams, pārrobežu līmenī, nodrošinot atbilstību attiecīgajai nozares politikai un visaptverošu stratēģiju nabadzības mazināšanas jomā,
- iii) elastīguma nodrošināšanu attiecībā uz līdzfinansēšanas mehānismiem – kopīgi ar dalībvalstīm, aizdevēj-iestādēm un privātām, publiskām vai kooperatīvām iestādēm,
- iv) inovācijas veicināšanu, saskaroties ar problēmām ilgtspējīgu un cenu ziņā pieejamu energopakalpojumu nodrošināšanā nabadzīgajiem cilvēkiem.

## 05

Galvenais enerģijas instrumenta mērķis bija veicināt nabadzīgo cilvēku, kuri dzīvo lauku vai piepilsētu rajonos, piekļuvi mūsdienīgiem energopakalpojumiem, ģeogrāfiskā ziņā īpašu uzmanību veltot Subsahāras Āfrikai. Tā mērķis bija arī atbalstīt enerģētikas nozares labāku pārvaldību un padarīt šo nozari pievilcīgāku ieguldītājiem, veicināt apjomīgus ieguldījumus pārrobežu enerģētikas infrastruktūrā un popularizēt atjaunojamās energoresursus, kā arī energoefektivitātes pasākumus.

## 06

Enerģijas instrumentam laikposmā no 2006. gada līdz 2013. gadam tika piešķirti 475 miljoni EUR: 220 miljoni EUR pirmajam mehānismam (*EF I*), ko finansēja no 9. EAF, un 225 miljoni EUR otrajam mehānismam (*EF II*), ko finansēja no 10. EAF. Gandrīz 90 % no šā piešķiruma (415,7 miljoni EUR) tika izmantoti to projektu dotācijām, kuri tika izraudzīti uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus<sup>6</sup>. Atlikusī piešķiruma daļa tika izmantota, lai sniegtu atbalstu ESEI partnerattiecību dialoga mehānismam (PDM)<sup>7</sup> – kopfonda mehānismam, kas nodrošina finansējumu vidēji liela mēroga investīciju projektiem<sup>8</sup>, Āfrikas un ES infrastruktūras partnerībai<sup>9</sup> un dažādiem pasākumiem<sup>10</sup>.

## 07

Laikā, kad Palāta uzsāka revīziju – 2014. gada jūnijā –, saskaņā ar pirmajiem diviem uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus kopumā tika piešķirti 268,2 miljoni EUR 142 projektiem: 169 miljoni EUR tika piešķirti 74 projektiem no 2006. gada maijā sāktā uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus saskaņā ar *EF I*, un 99,2 miljoni EUR tika piešķirti 68 projektiem no 2009. gada novembrī sāktā pirmā uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus saskaņā ar *EF II*<sup>11</sup>.

## 08

Aptuveni 85 % izraudzīto projektu pirmajos divos uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus attiecās uz atjaunojamo enerģiju, 12 % – uz kombinētiem avotiem (atjaunojamie un fosilie) un 3 % – uz fosilajiem avotiem. Pamatojoties uz to galvenajām darbībām, projektu iedalījums kategorijās ir šāds: elektroenerģijas ražošana mazā apjomā, nepieslēdzoties elektrotīklam<sup>12</sup> (42 %), elektroenerģijas starpsavienojumi, pārvade un sadale (42 %), pārvaldība/jaudas palielināšana<sup>13</sup> (9 %) un enerģija ēdiena gatavošanas un citām ierīcēm (7 %).

## 09

Kopējā summa, kas piešķirta 50 projektiem Austrumāfrikā, veidoja 106 miljonus EUR. Šajā reģionā, kurā mazāk nekā 20 % iedzīvotāju ir piekļuve elektroenerģijai, ir viszemākais piekļuves īpatsvars visā Āfrikā<sup>14</sup>. Tāda pati situācija ir saistībā ar piekļuvi šķidrājam kurināmajam ēdiena gatavošanas ierīcēm – mazāk nekā 10 % iedzīvotāju salīdzinājumā ar 20 % Rietumāfrikas un Centrālāfrikas reģionos un vairāk nekā 40 % Dienvidāfrikas reģionā<sup>15</sup>.

- 6 Uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus kārtība nav raksturīga tikai enerģijas instrumentam. Plašāku informāciju skatīt ĢD DEVCO tīmekļa vietnē <http://ec.europa.eu/europeaid/prag/>.
- 7 ES ieguldījums 3,5 miljonu EUR apmērā ar deleģēšanas nolīgumu ir novirzīts *Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ)*, kas pārvalda aptuveni 16,5 miljonus EUR vērtu projektu. Ieguldījumu ir sniegušas arī Austrija, Francija, Vācija, Nīderlande, Zviedrija un Somija. Partnerattiecību dialoga mehānisma mērķis ir palielināt institucionālās spējas un uzlabot vidi privātu ieguldījumu veikšanai enerģētikas nozarē.
- 8 Lai gan sākotnēji tika plānots ieguldīt līdz 40 miljoniem EUR, tika piešķirts finansējums 24,8 miljonu EUR apmērā šēšiem projektiem.
- 9 Piešķirums 17 miljonu EUR apmērā paredzēts galvenokārt valstu tīklu pārrobežu starpsavienojumu vienkāršošanai.
- 10 Konsultēšana un pakalpojumi saistībā ar priekšlikuma novērtēšanu, projektu uzraudzību, novērtēšana un revīzija, un neparedzētie gadījumi.
- 11 Pēdējie divi uzaicinājumi iesniegt priekšlikumus, kas tika sākti saskaņā ar *EF II* attiecīgi 2013. gada martā un oktobrī, tika noslēgti 2014. gada decembrī. Dotācijas kopumā 147,5 miljonu EUR apmērā tika piešķirtas 31 projektam.
- 12 Piemēram, samērā maza elektroenerģijas ražošanas vienība, kura ir ietverta sadales tīklā, kas nav savienots ar galveno elektrotīklu.
- 13 Visi citu kategoriju projekti ietver jaudas palielināšanas elementus.
- 14 Piekļuves elektroenerģijai īpatsvars citos Āfrikas reģionos svārstās robežās no 34 % līdz 44 %. Plašākai informācijai skatīt ziņojumu par Āfrikas un ES partnerību enerģētikas jomā 2011./2012. gadā (<http://www.euei-pdf.org/support-to-the-africa-eu-energy-partnership-aEEP>).

## 10

Palāta centās novērtēt, vai Komisija ir sekmīgi izmantojusi enerģijas instrumentu, lai palielinātu nabadzīgo cilvēku piekļuvi atjaunojamajai enerģijai Austrumāfrikā. Revīzijā uzmanība tika pievērsta trim turpmāk minētajiem galvenajiem jautājumiem.

- a) Vai Komisija piešķīra enerģijas instrumenta atbalstu atjaunojamās enerģijas jomā projektiem, kuriem ir veiksmīgi noteiktas prioritātes un kuri ir labi izstrādāti?
- b) Vai Komisija pienācīgi uzraudzīja projektus?
- c) Vai projekti sasniedza savus mērķus?

## 11

Revīzijā galvenā uzmanība tika pievērsta atjaunojamās enerģijas projektiem<sup>16</sup>, kuri tika finansēti saskaņā ar pirmajiem diviem uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus, divpadsmit Austrumāfrikas valstīs<sup>17</sup>. Revīzija tika veikta laikposmā no 2014. gada jūnija līdz 2015. gada februārim un ietvēra:

- a) ES politikas dokumentu caurskatīšanu saistībā ar enerģētikas nozari jaunattīstības valstīs, EAF sadarbības stratēģiju un enerģijas instrumentu;
- b) ĢD DEVCO ierēdņu un līgumpartneru iztaujāšanu;
- c) 16 projektu pārbaudi; tie bija īstenoti piecās valstīs: Kenijā, Madagaskarā, Mozambikā, Tanzānijā un Zambijā (sk. **I pielikumu**)<sup>18</sup>. Atlases kritēriji attiecās uz visu izmantoto tehnoloģiju, kā arī dažādo īstenošanas un darbības partneru veidu<sup>19</sup> būtiskumu<sup>20</sup> un tvērumu. Pārbaudes mērķis bija novērtēt šo projektu efektivitāti, pamatojoties uz atbilstošiem kritērijiem, kas noteikti Komisijas uz rezultātiem vērstās uzraudzības (ROM) metodoloģijā (sk. **II pielikumu**);

- d) Madagaskaras apmeklējumu no 2014. gada 13. oktobra līdz 23. oktobrim un Zambijas un Tanzānijas apmeklējumu no 3. novembra līdz 20. novembrim, ietverot ES delegācijas pārstāvju, saņēmējvalstu iestāžu pārstāvju un īstenošanas partneru iztaujāšanu, kā arī astoņu projektu apmeklējumus to īstenošanas vietās.

- 15 Šķidrās kurināmais ēdiena gatavošanas ierīcēm pārsvarā ir gāze, kas pildīta gāzes balonos, vai petroleja, kas aizstāj malku vai kokogles.
- 16 Saules fotoelementu enerģija, vēja enerģija, hidroelektroenerģija un biomasas.
- 17 Austrumāfrikas valstis, kurās projekti tika pārbaudīti, ir: Burundi, Džibutija, Eritreja, Etiopija, Kenija, Madagaskara, Malāvija, Mozambika, Ruanda, Tanzānija, Uganda un Zambija.
- 18 Šajos apsvērumos, norādot uz konkrētiem projektiem, ir sniegta atsauce uz projekta kārtas numuru un saīsināto nosaukumu, kā norādīts pielikumos.
- 19 Nevalstiskās organizācijas (NVO), daļēji valstij piederošas struktūras un privāti uzņēmumi.
- 20 EF ieguldījums vismaz 0,5 miljonu EUR apmērā.

**Komisija bija veiksmīgi noteikusi enerģijas instrumenta atbalsta prioritātes, bet ceturtnās daļas pārbaudīto projektu plānojumā bija ievērojamas nepilnības**

## 12

Palāta pārbaudīja, vai Komisija ir veiksmīgi noteikusi enerģijas instrumenta atbalsta prioritātes un vai ES atbalsts tika piešķirts labi izstrādātiem projektiem.

**Atlases procesa iznākumā atbalsts tika sniegts projektiem, kuri atbilda enerģijas instrumenta prioritātēm**

## 13

Uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus sistēma ietver pārredzamu un labi dokumentētu atlases procesu (sk. **2. izcēlumu**).

### Projektu priekšlikumu atlase

Lai nodrošinātu plašu dalību, pārredzamību un uz pieprasījumu pamatotu pieeju, uzaicinājums iesniegt priekšlikumus un norādes pieteikumu iesniedzējiem tiek plaši publicētas. Norādes ietver praktiskas instrukcijas pieteikumu iesniedzējiem un uzaicinājuma mērķus un prioritātes. Pieteikuma iesniedzēji iesniedz projekta koncepcijas aprakstu, kurā norādītas ierosinātā projekta galvenās iezīmes, un pilnībā aizpildītu pieteikumu, kurā sīki aprakstīta plānotā darbība un projekta budžets, kā arī sniegta izvēsta informācija par pieteikuma iesniedzējiem.

Uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus pārvaldību pārrauga novērtēšanas komiteja<sup>21</sup>, kas ir atbildīga par priekšlikumu novērtēšanu, pamatojoties uz atlases un piešķiršanas kritērijiem, kas noteikti uzaicinājuma vadlīnijās.

Projekta koncepcijas aprakstu un pilnībā aizpildīto pieteikumu novērtē divas personas, lielākajā daļā gadījumu – neatkarīgs konsultants un attiecīgās ES delegācijas pārstāvis<sup>22</sup>. Minētos novērtējumus veic, izmantojot punktu sistēmu un standartizētas vērtēšanas tabulas, kurās iekļauti kritēriji, kas aptver projektu atbilstību, iespējamību, efektivitāti, ilgtspēju un izmaksu lietderību.

Ja abu vērtētāju viedokļi būtiski atšķiras, tad, lai noteiktu galīgo punktu skaitu, trešo vērtējumu veic novērtēšanas komiteja.

Dotācijas piešķir projektiem, kuri ieguvuši lielāko punktu skaitu.

21 Attiecībā uz uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus saskaņā ar enerģijas instrumentu novērtēšanas komiteju veido Komisijas pārstāvji (GD DEVCO, Vides ĢD, Pētniecības un inovācijas ĢD, Enerģētikas ĢD) un ĀKK sekretariāts.

22 Ja projektā paredzēti pasākumi vairāk nekā vienā valstī, to novērtē neatkarīgs konsultants un attiecīgā GD DEVCO reģionālā direktorāta pārstāvis.

## 14

Pirmajos divos uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus saskaņā ar enerģijas instrumentu tika iesniegti 975 priekšlikumi, no kuriem tika atlasīti 142 projekti (15 %). Attiecībā uz projektu atbilstību atlases kritēriji nodrošināja saskaņu ar prioritātēm, kas noteiktas enerģijas instrumentā un abos uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus:

a) visās 12 Austrumāfrikas valstīs, kurās tika veikta revīzija, bija ieviesta vai tika ieviesta valsts enerģētikas politika. Atbalsts tika sniegts arī saskaņā ar ESEI PDM (sk. 6. punktu) vienpadsmit no šīm valstīm, lai palielinātu to institucionālās spējas

un uzlabotu uzņēmējdarbības vidi ieguldījumu veikšanai enerģētikas nozarē (sk. **III pielikumu**)<sup>23</sup>;

- b) īpaša prioritāte tika piešķirta projektiem, kuros izmanto atjaunojamās energoresursus, – 85 % no piešķirtā finansējuma (sk. 8. punktu), un
- c) projektiem, kas risina skaidri noteiktas vajadzības saistībā ar piekļuvi mūsdienīgiem energopakalpojumiem (sk. **3. izcēlumu**) lauku vai piepilsētu rajonos, kuros pārsvarā dzīvo ekonomiskā aspektā pieticīgas vai nabadzīgas kopienas.

23 Astonās valstīs enerģētika tika noteikta par svarīgāko nozari 11. EAF sadarbības stratēģijā.

## 3. izcēlums

### Nabadzīgo iedzīvotāju pamatvajadzības enerģētikas jomā

Lauku un piepilsētu rajonos galvenās mājsaimniecību vajadzības elektroenerģijas jomā ir apgaismojums, mobilo tālrunu uzlādēšana, radio vai televizora pieslēgums, vēdināšanas ierīces un, ja iespējams, ledusskapis, gaisa kondicionēšanas vai citas ierīces. Ciematu/kopienas līmenī galvenā prioritāte parasti ir elektroenerģijas piegāde medicīnas centriem, kā arī administratīvajām ēkām, skolām un, vajadzības gadījumā, ūdens sūkņēšanas ierīcēm. Līdz ar elektrības ierīkošanu galvenajās saimnieciskajās darbībās varēja iekļaut graudu malšanu, rīsu lobišanu, kokmateriālu zāģēšanu, pārtikas un dzērienu dzesēšanu, šūšanu un sakaru centrus.

Ēdiena gatavošanas vajadzībām vairumā gadījumu joprojām tiek izmantota malka vai kokogles. Krāsnis, kuras ļauj taupīt kurināmo, un rūpīgi pārvaldītas mežsaimniecības ir pirmie pasākumi virzībā uz efektīvāku enerģijas izmantošanu un ražošanu. Mūsdienīgi risinājumi attiecībā uz enerģijas izmantošanu ēdiena gatavošanai ietver cenas ziņā pieejamus un drošus gāzes balonus vai biogāzes ražošanu netālu no tās izmantošanas vietas. (Avots: dažādi projektu dokumenti un ziņojums *“Poor people’s energy outlook 2013”* [“2013. gada apskats par enerģiju trūcīgiem cilvēkiem”] <http://practicalaction.org/ppeo2013-pr>)

## 2. attēls



Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

Zīme, kas informē par ES atbalstu projektā *“Up-scaling access to integrate modern energy services for poverty reduction”* [Plašāka pieeja modernu enerģijas pakalpojumu integrēšanai nabadzības mazināšanā] (Matadi, Siha reģions, Tanzānija)

## Ceturtajai daļai pārbaudīto projektu finansējums tika piešķirts, neņemot vērā, ka novērtējuma procesā tika konstatētas būtiskas nepilnības projektu plānojumā

### 15

Projektu plānojumā tika izmantoti atbilstīgi vērtēšanas kritēriji, lai novērtētu:

- i) spēju darboties (atsaucoties uz partneru spēju īstenot projektu un projekta īstenošanas metodoloģiju);
- ii) ilgtspēju (sociālekonomiskā, finansiālā, tehniskā un vides ziņā);
- iii) izmaksu lietderību (izmaksu / paredzēto rezultātu attiecība);
- iv) atkārtojamību (spēju darboties kā demonstrējuma modelim, kas būtu atkārtojams nākotnē).

### 16

Attiecībā uz 11 pārbaudītajiem projektiem abu vērtētāju sniegtais novērtējums un analītiskie komentāri bija saskanīgi. Pretēja situācija bija attiecībā uz pārējiem pieciem projektiem, kuriem atlases procesā jau bija neatbilstības, ko novērtēšanas komiteja nebija konstatējusi.

- a) Vienā gadījumā<sup>24</sup> neatkarīgā vērtētāja piešķirtais labais novērtējums nebija pamatots, ņemot vērā viņa konstatētās būtiskās nepilnības projekta plānojumā un lielo iespējamību, ka projekts var neizdoties<sup>25</sup>. Tā kā abu vērtētāju piešķirtais punktu skaits pārsniedza robežlīmeni, projekts tika atlasīts.

- b) Attiecībā uz pārējiem četriem projektiem<sup>26</sup> priekšlikums tika iesniegts trešajai novērtēšanai, jo neatkarīgie vērtētāji bija norādījuši uz būtiskām nepilnībām plānojumā, kas pakļauj projektus augstam riskam (piemēram, pieteikuma iesniedzējam trūkst attiecīgo zināšanu, pārāk vērienīgi mērķi, nerealizējams īstenošanas plāns, apdraudēta primāro resursu ilgtspēja, nepietiekama izmaksu lietderība, pārāk optimistisks un/vai neskaidrs uzņēmējdarbības plāns). Tomēr trešajā novērtējumā, kurā tika ieteikts piešķirt finansējumu, nebija pienācīgi ņemti vērā konstatētie riski un atbilstīgu nepilnību ietekmes mazināšanas pasākumu trūkums.

### 17

Četros no minētajiem pieciem gadījumiem<sup>27</sup> galvenais iemesls, kādēļ projekts netika īstenots, bija nopietnas nepilnības projekta plānojumā (sk. 36. punktu)

### 18

Atlases process ietvēra katra projekta loģiskā pamatojuma<sup>28</sup> piemērotības novērtējumu. Projektiem bija SMART mērķi<sup>29</sup>, bet pienācīgas priekšizpētes trūkuma dēļ rezultātie rādītāji, kas bija noteikti, lai uzraudzītu to sasniegšanu, ne vienmēr pamatojās uz precīziem atskaites punktiem un pārdomātiem mērķiem.

24 5. projekts (*Up-scaling*).

25 Piemēram, pārāk vērienīgs projekts, ļoti optimistiski pieņēmumi un uzņēmējdarbības plāni, īstenotais izmēģinājuma projekts nav apliecinājis savu ilgtspēju.

26 2. projekts (*Best Ray*), 6. projekts (*Bioenergelec*), 13. projekts (*Nice Roll-out*) un 16. projekts (*Wood and charcoal*).

27 5. projekts (*Up-scaling*), 6. projekts (*Bioenergelec*), 13. projekts (*Nice Roll-out*) un 16. projekts (*Wood and charcoal*). Sk. **VI pielikumu**, aile "Plānojums", projektu novērtējums C vai D.

28 Tajā noteiktas attiecības starp sociālekonomiskajām vajadzībām, kuras projektam būtu jāatrisina, un projekta mērķiem, ieguldījumu, pasākumiem un rezultātiem.

29 Konkrēti, izmērāmi, sasniedzami, būtiski un laikā ierobežoti.



## 19

Pieciem no 13 pabeigtajiem vai gandrīz pabeigtajiem projektiem bija jāveic būtiskas korekcijas to rezultatīvajos rādītājos, lai tos pielāgotu reālajam nozāres stāvoklim<sup>30</sup>, optimizētu tehniskos risinājumus<sup>31</sup> vai risinātu neparedzētu situāciju<sup>32</sup> (sk. **IV pielikumu**). Minētais galvenokārt attiecās uz *EF I* projektiem. Komisija izskatīja šo jautājumu attiecībā uz *EF II* projektiem. Pirmajā *EF II* uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus tika ieteikts pirms pieteikuma iesniegšanas veikt priekšizpēti, un otrajā uzaicinājumā šī prasība bija obligāta.

### Komisija nebija pienācīgi uzraudzījusi visus projektus

## 20

Palāta pārbaudīja, vai Komisija ir ieguvusi pietiekamu informāciju no projektu ziņojumiem, lai uzraudzītu progresu un vajadzības gadījumā veiktu atbilstīgus un savlaicīgus pasākumus.

### Īstenošanas partneru ziņojumu kvalitāte bija atšķirīga

## 21

Ar īstenošanas partneriem noslēgtot dotācijas līgumu noteikumos ir paredzēts, ka dotācijas periodiskas izmaksas tiek veiktas pēc tam, kad ES delegācija ir apstiprinājusi starpposma un galīgos aprakstošos un finanšu ziņojumus. Šiem ziņojumiem jāatbilst dotācijas līgumā noteiktajam modelim: tajos jāuzskaita veiktās darbības, jāpaskaidro iemesli, kādēļ plānotās darbības nebija iespējams īstenot, sīki jāapraksta problēmas, ar kādām nācās saskarties, un tas, kā tās tika atrisinātas, un jānovērtē sasniegtie rezultāti.

## 22

Ziņojumi par pieciem no 16 pārbaudītajiem projektiem tika iesniegti laikus un atbilda paredzētajai kvalitātei. Minētos piecus projektus bija īstenojuši pieredzējuši attīstības partneri<sup>33</sup>. Attiecībā uz pārējiem projektiem:

- a) aprakstošajos ziņojumos sistemātiski trūka informācijas par starpposma progresu virzībā uz mērķu sasniegšanu;
- b) ziņojumi par projektiem, kuru progress nebija apmierinošs, bieži ietvēra visai ierobežotu informāciju par plānotajiem vai veiktajiem pasākumiem;
- c) būtisku īstenošanas kavējumu gadījumā maksājumu pieprasījumi un saistītie ziņojumi tika iesniegti retāk, sniedzot ES delegācijām vēl skopāku informāciju.

- 30 Attiecībā uz 5. projektu (*Up-scaling*) tika konstatēts, ka pieejamie resursi nav saderīgi ar ģeogrāfisko dalījumu un aprīkojamo objektu skaitu. Attiecībā uz 15. projektu (*Boreale*) vēja generatoru izmaksas un tehniskā sarežģītība izrādījās neatbilstīga vietējām iespējām, un vienā ciematā (no astoņiem) nebija pietiekams iedzīvotāju skaits, lai projekts būtu ilgtspējīgs.
- 31 Attiecībā uz 8. projektu (*Sahambano*) topogrāfiskā izpēte apliecināja, ka pieejamā hidroenerģijas jauda bija 700 kW plānoto 460 kW vietā. Attiecībā uz 7. projektu (*rHYviere*) trijos objektos ierīkotā hidroenerģijas jauda sasniedza 890 kW plānoto 600 kW vietā.
- 32 Attiecībā uz 6. projektu (*Bioenergelec*) mežsaimniecības resursi, kas bija atvēlēti vienam objektam (no pieciem plānotajiem), tika iznīcināti ciklona ietekmē vēl pirms elektroenerģijas ražošanas iekārtas būvniecības.
- 33 2. projekts (*Best-Ray*), 4. projekts (*Biogas*), 7. projekts (*rHYviere*), 9. projekts (*Resouth*) un 15. projekts (*Boreale*).

## 23

ĢD DEVCO bija noslēdzis līgumu ar konsultāciju uzņēmumu par palīdzības sniegšanu ES delegācijām, lai novērtētu īstenošanas partneru ziņojumus, reģistrētu datus par īstenošanas progresu, ieviestu strukturētu EF uzraudzības instrumentu un sniegtu ziņojumus par enerģijas instrumenta vispārējiem rezultātiem. Ja konsultāciju uzņēmums konstatēja nepilnības saistībā ar ziņojumu savlaicīgu iesniegšanu, kvalitāti vai pabeigtību, tas informēja īstenošanas partneri un ES delegāciju un attiecīgā gadījumā sniedza ieteikumus īstenošanas sekmēšanai. Konsultāciju uzņēmuma pārskats par partneru ziņojumiem parasti tika pabeigts viena līdz piecu mēnešu laikā pēc ziņojumā aplūkotā laikposma. Tomēr novēlotas līguma pagarināšanas dēļ uzņēmuma darbība tika uz vairākiem mēnešiem pārtraukta, tādējādi dažos gadījumos būtiski kavējot pārskata iesniegšanu (sk. **V pielikumu**).

## 24

Vienas struktūras veikts standartizēts pārskats bija noderīgs, lai zināmā mērā saskaņotu un uzlabotu īstenošanas partneru ziņojumus. Tomēr konsultāciju uzņēmums nebija pilnvarots īstenot savus ieteikumus, un ar to noslēgtajā līgumā nebija paredzēti resursi īstenošanas partneru sniegtās informācijas pārbaudei uz vietas. Šādu pārbaudi varētu veikt tikai tad, ja būtu pieejami citi informācijas avoti<sup>34</sup>.

## 25

Pārbaudīto projektu budžetā bija paredzēti obligāti starpposma un noslēguma novērtējumi, ko organizē īstenošanas partneri, nolīgšot neatkarīgus konsultantus to veikšanai. Tika sagatavota tikai puse no starpposma novērtējumiem. Pieciem no vienpadsmit pārbaudītajiem EF I projektiem netika veikta starpposma novērtēšana, lai gan tie tika sākti 2008. gadā un revīzijas laikā līdz to pabeigšanai bija atlicis apmēram viens gads<sup>35</sup>. Viens EF II projekts<sup>36</sup> tika īstenots apmēram trīs gadus, un to bija plānots pabeigt ātrāk nekā gada laikā, bet arī šim projektam netika veikts starpposma novērtējums (sk. **V pielikumu**).

### Kad radās nopietni sarežģījumi dažu projektu īstenošanā, Komisija neveica atbilstīgus un savlaicīgus pasākumus

## 26

Nepilnības projekta īstenošanā tika uzsvērtas 2012. gada februāra ziņojumā par ĢD DEVCO organizētā pirmā uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus starpposma novērtējumu<sup>37</sup>. Komisija nepārbaudīja, kā tiek ņemti vērā šie konstatējumi, un nenoteica plānotus koriģējošos pasākumus, to izpildes grafiku un pienākumu sadalījumu<sup>38</sup>.

- 34 Ziņojumi par ES delegācijas programmas vadītāja veiktajiem apmeklējumiem uz vietas, ziņojumi par uz rezultātiem vērsto uzraudzību un ārējie novērtējumi.
- 35 6. projekta (*Bioenergelec*) starpposma novērtēšana tika veikta 2013. gada martā, proti, piecus gadus pēc projekta sākotnējā trīs gadu īstenošanas perioda sākuma.
- 36 16. projekts (*Wood and charcoal*).
- 37 Pirmā uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus enerģijas instrumenta izveidei saskaņā ar 9. EAF starpposma novērtējums.
- 38 Šāda problēma bija raksturīga ne tikai šim novērtējumam. Kā minēts ipašajā ziņojumā Nr. 18/2014 par ĢD DEVCO novērtēšanas un uz rezultātiem vērsto uzraudzības sistēmām, nepilnības bija arī ROM pārbaužu novērtējumos minēto konstatējumu izmantošanas kontrolē (56.–60. punkts)

## 27

Ja īstenošanas partneri nepilda savu ziņošanas pienākumu, ĢD DEVCO saskaņā ar līgumiem ir tiesības jebkurā brīdī pieprasīt papildu informāciju, kas jāsniedz viena mēneša laikā, kā arī pārtraukt līgumu un atgūt jau izmaksātās un nepamatotās summas. ĢD DEVCO nav pienācīgi izmantojis šīs tiesības.

## 28

Attiecībā uz triju ES delegāciju darbību, kas tika skatīta, bija maz pierādījumu par to, ka programmu vadītāji būtu regulāri apmeklējuši projektus uz vietas, pat tad, ja ES delegācijas zināja par nopietnajiem sarežģījumiem, kas bija radušies, piemēram, abu neīstenoto *EF I* projektu gadījumā<sup>39</sup>. Norādītie iemesli bija saistīti ar ierobežotajiem resursiem un to, ka *EF* projektiem bija mazāka prioritāte nekā programmām, kas ietvertas EAF sadarbības stratēģijās ar partnervalstīm<sup>40</sup>.

## 29

Saistībā ar projektiem, kurus delegācijas pārstāvji ir reti apmeklējuši vai kuri saskārušies ar problēmām, ES delegāciju programmu vadītāji var lūgt, lai ĢD DEVCO iekārto uz rezultātiem vērstas uzraudzības (*ROM*) apmeklējumu. Desmit no pārbaudītajiem 16 projektiem tika veikts vismaz viens *ROM* apmeklējums<sup>41</sup> (sk. **V pielikumu**). Tomēr šī iespēja nebija pietiekami izmantota attiecībā uz projektiem, kuri saskārās ar nopietnām un labi zināmām īstenošanas grūtībām:

- a) 5. projektam (*Up-scaling*), kuru sāka īstenot 2008. gada janvārī, bija veikts tikai viens *ROM* apmeklējums 2013. gada jūnijā. Ziņojumā tika uzsvērtā haotiskā situācija, bet jau bija par vēlu veikt koriģējošus pasākumus.

- b) 6. projektam (*Bioenergelec*), kuru sāka īstenot 2008. gada aprīlī, netika veikts neviens *ROM* apmeklējums, lai gan tā īstenošana bija pār-mērīgi ieilgusi<sup>42</sup> un rezultāti – vāji.

## 30

Ja Komisija uzskata, ka līgums vairs nav efektīvi vai atbilstoši izpildāms, tā var censties panākt vienošanos par risinājumu ar īstenošanas partneri un var pārtraukt līgumu, ja risinājumu nevar atrast. Komisija nebija izmantojusi minēto iespēju, kad apmēram 2010. gada vidū kļuva skaidrs, ka abus 29. punktā minētos projektus vairs nav iespējams īstenot saskaņā ar plānu:

- a) attiecībā uz 5. projektu (*Up-scaling*) bija iespēja ievērojami samazināt ģeogrāfisko tvērumu un aprīkoto ciematu skaitu un pārskatīt tapiokas augu kultivēšanas plāna<sup>43</sup> turpināšanu;
- b) attiecībā uz 6. projektu (*Bioenergelec*) projekta plānu varēja atkārtoti novērtēt, ņemot vērā vājos rezultātus citā līdzīgā projektā, ko Madagaskarā pirms tam bija īstenojis tas pats partneris<sup>44</sup>.

- 39 5. projektam (*Up-scaling*) un 6. projektam (*Bioenergelec*) īstenošanas periods tika pagarināts attiecīgi par 78 mēnešiem un 81 mēnesi (sk. **V pielikumu**). Attiecībā uz 6. projektu (*Bioenergelec*) nebija dokumentēts neviens apmeklējums uz vietas, ko Palāta varētu pārbaudīt.

- 40 Nepietiekamais projektu apmeklējums uz vietas nav raksturīgs tikai *EF* projektiem vien. Kā norādīts ĢD DEVCO 2014. gada darbības pārskatā, ĢD DEVCO nav sasniedzis mērķi apmeklēt vismaz 80 % īstenojamo projektu un līgumu izpildes vietas (112. lpp un 10. pielikums, 297.–299. lpp.). Kopējie rezultāti par 2014. gadu sasniedza 69 %, kas ir mazāk nekā 2013. gada rādītājs – 72 %. Viens no minētajiem iemesliem ir personāla trūkums.

- 41 Trim projektiem tika veikti divi *ROM* apmeklējumi.
- 42 Sākotnēji plānotais 36 mēnešu īstenošanas laikposms tika pagarināts līdz 81 mēnesim.
- 43 Tapioka (*Jatropha*) ir augs, kura sēklu eļļu pārstrādā biodīzeļdegviela.
- 44 Projekts tika sākts divus gadus iepriekš un nesniedza apmierinošus rezultātus, galvenokārt tādu neuzticamu iekārtu dēļ, kuras bija identiskas 6. projektā (*Bioenergelec*) izmantotajām iekārtām.

**31**

*EF II 6. projektu (Wood and charcoal)* vairākās valstīs īsteno privāts mežsaimniecības uzņēmums. Tā īstenošanu sāka 2012. gada martā, un nepilnu gadu līdz tā īstenošanas beigām (2015. gada jūlijā) inovatīvais kokogļu elements<sup>45</sup> nebija guvis panākumus; bija maz ticams, ka projekts tiks realizēts. ES delegācijas attiecīgajās valstīs nebija centušās noteikt projekta neizdošanās iemeslus vai veikt kādus pasākumus, reaģējot uz situāciju. Tā kā inovatīvais kokogļu elements bija pamatojums projekta atbilstībai saskaņā ar enerģijas instrumentu, tas, ka neizdevās šo elementu īstenot, nozīmē, ka Komisija varēja atgūt daļu no piešķirtā finansējuma.

### Lielākā daļa pārbaudīto projektu bija sekmīgi, un tiem bija labas izredzes ilgtspējas ziņā

**32**

Palāta pārbaudīja, vai paredzētie projekta rezultāti tika sasniegti saskaņā ar plānu un vai šie rezultāti ir ilgtspējīgi.

### Ceturtajai daļai pārbaudīto projektu lielākoties nebija izdevies sasniegt paredzētos rezultātus

**33**

Projekta priekšlikumos norādītajos un vēlāk dotāciju līgumos noteiktajos īstenošanas periodos bija pārāk zemu novērtēts projektu īstenošanai vajadzīgais laiks<sup>46</sup>. Deviņiem no 11 pārbaudītajiem *EF I* projektiem īstenošanas laiks bija jāpagarina, un diviem no minētajiem projektiem bija vajadzīgs divreiz ilgāks laiks, nekā sākotnēji plānots (sk. **IV pielikumu**).

**34**

Divpadsmit no 16 pārbaudītajiem projektiem bija sekmīgi: pieci projekti pārsniedza vai varēja pārsniegt sākotnējos mērķus, divi projekti sasniedza vai varēja sasniegt noteiktos mērķus, un pieci projekti nevarēja sasniegt noteiktos mērķus, bet to rezultāti tomēr bija apmierinoši<sup>47</sup> (sk. **IV pielikumu** un **VI pielikumu**, aile "Rezultāti", projektu novērtējums A vai B). Divi sekmīgu projektu piemēri sniegti **4. izcēlumā**.

- 45 Rūpniecisko krāšņu izmantošana neproduktīvo amatniecības ražojumu vietā.
- 46 Piemēram, priekšizpēte, būvatļaujas pieprasījums un iepirkuma procedūras (sk. arī 19. punktu).
- 47 Rezultāti pārsniedza 75 % no mērķa vērtībām, vai arī bija vērojams progress pēc projekta īstenošanas pabeigšanas (piemēram, pakāpeniski palielinājās to mājsaimniecību skaits, kurās pieslēgta elektrība).

### Sekmīgo projektu piemēri

**4. projekts (Biogas).** Projekts īstenots Kenijā nolūkā iegūt metāna gāzi no vircas krātuvēm mazās fermās, kurās tur trīs līdz desmit slaucamās govīs. Biogāzi izmanto kā kurināmo ēdiena gatavošanas ierīcēm fermu īpašnieku mājsaimniecībās. Tas ļauj ietaupīt malku un kokogles, būtiski samazināt gaisa piesārņojumu telpās un uzlabot vircas kā mēslojuma kvalitāti. Lai nodrošinātu projekta atkārtojamību, tajā tika iesaistītas mikroiestādes un sabiedriskie atbalstītāji. Projekta ietvaros tika ierīkotas 765 tvertnes piecās Kenijas provincēs (mērķis bija 460 tvertnes).

**14. projekts (Small-scale solar).** Projekta mērķis bija nodrošināt 18 000 iedzīvotāju (vai 4000 ģimeņu) piekļuvi ilgtspējīgām maza mēroga saules enerģijas ražotnēm divos Mozambikas lauku rajonos. Ar saules enerģiju uzlādējamās lampas aizstāj malkas vai petrolejas izmantošanu apgaismojumam. Šādas lampas par nelielu maksu dienā nodrošina mazie uzņēmumi (uzlādes stacijas), kurus vada vietējie uzņēmēji, kas saņēmuši īpašu apmācību projekta ietvaros. Tika ierīkota 41 uzlādes stacija 25 ciematos, un 14 760 iedzīvotājiem (82 % no mērķa) kļuva pieejams apgaismojums, ko nodrošina ekonomiska un videi nekaitīga elektroenerģija. Pusi no minētajiem uzņēmumiem vada sievietes. Saules enerģijas uzlādes stacijas tiek izmantotas arī mobilo tālrunu un citu nelielu ierīču, piemēram, radioaparātu vai matu griešanas mašīnu, uzlādei.

## 35

Lauku elektrifikācijas projektiem, kuri ietvēra energopakalpojumu sniegšanu māsaimniecībām un vietējām sabiedriskām ēkām (pieslēdzot lokāliem elektrotīkliem vai izmantojot brīvstāvošus saules paneļus mazapdzīvotos ciematos), bija ļoti labvēlīga ietekme, uzlabojot lauku iedzīvotāju ikdienas dzīvi, pat tad, ja paredzētā jaunā uzņēmējdarbība veidojās lēni. Piemēram, papildu iespējas un komforts iedrošināja kvalificētu personālu – skolotājus, ārstus, tiesnešus – strādāt attālos reģionos. Tam bija kaskādes efekts – uzlabojās sabiedrisko pakalpojumu pieejamība un radās papildu nodarbinātība, kam ir būtiska nozīme nabadzības samazināšanā<sup>48</sup>.

48 Piemēram, 2. projekts (*Best Ray*), 3. projekts (*Majaua*), 7. projekts (*rHYviere*), 10. projekts (*Rural electrification*) un 12. projekts (*Green energy*).

### 3. un 4. attēls



Tikla paplašinājums, konkrēti, Kamilambo klinikai, "Rural electrification infrastructure and small-scale projects" ["Lauku elektrifikācijas infrastruktūra un neliela mēroga projekti"] (Mumbvas reģions, Zambija)



Zemsprieguma transformatora pievienošana Sahasinaka ciema sadales tīklam, *rHYviere* projekts (Fianaranco province, Madagaskara)

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

## 36

Tomēr četri projekti lielākoties nesaņiedza paredzētos mērķus, galvenokārt plānojuma nepilnību un Komisijas neatbilstoši veiktās uzraudzības dēļ šo projektu īstenošanas laikā (sk. **IV pielikumu**, aile "Rezultāti", projektu novērtējums D):

- a) pēc pieciem īstenošanas gadiem 5. projektam (*Up-scaling*) bija izdevies nodrošināt mūsdienīgus energopakalpojumus tikai 11 no plānotajiem 120 ciematiem<sup>49</sup>. Dažas no iegādātajām iekārtām netika izmantotas un novecoja.
- b) 6. projekts (*Bioenergelec*) bija saistīts ar biomasas izmantošanu elektrības ražošanai, galvenokārt kurinot malku apkures katlā, kurš savienots ar tvaika dzinēju, kas darbina ģeneratoru. Daudzi no projektu atlasē posmā apzinātajiem būtiskajiem riskiem ir realizējušies<sup>50</sup>. Tomēr ciklona nodarītie meža postījumi vienā no pieciem izraudzītajiem objektiem bija ievērojams risks, kurš netika apzināts, taču realizējās. Sešus gadus kopš projekta sākuma bija pabeigta tikai viena iekārta, kas turklāt darbojās tikai epizodiski<sup>51</sup>. Bija stipri pāragri plānot piecu ražotņu ierīkošanu, pirms tiek saņemti pārlicinoši izmēģinājuma projekta rezultāti<sup>52</sup>.
- c) 13. projekta (*Nice Roll-out*) mērķis bija paplašināt ar saules enerģiju darbināmu interneta centru, kas jau darbojas Gambijā, ietverot tajā vēl 50 objektus Zambijā un Tanzānijā. Projektu nācās pārtraukt, jo 2013. gadā tika likvidēts īstenošanas partnera uzņēmums. Projekta novērtēšanas posmā šāds uzņēmējdarbības modelis, kurā iesaistīts privātais sektors, tika uzskatīts par īpaši riskantu.

- d) 16. projekta (*Wood and charcoal*) mērķis ir ilgtspējīga malkas un kokogļu ražošana lauku rajonos. Īstenošanas partneris izrādīja lielāku interesi par ienesīgo kokmateriālu rūpniecību nekā par inovatīvo kokogļu ražotni, kuras dēļ projekts tika atzīts par atbilstīgu enerģijas instrumenta finansējumam.

### Gandrīz visiem pārbaudītajiem sekmīgajiem projektiem bija labas izredzes ilgtspējas ziņā

## 37

Attiecībā uz vienu no 12 pārbaudītajiem sekmīgajiem projektiem radās bažas par ilgtspēju projekta tehniskās sarežģītības un vietējo resursu trūkuma dēļ. Bija risks, ka īsā vai vidējā termiņā radīsies tehniskas kļūmes<sup>53</sup>. Pārējie 11 projekti visdrīzāk būtu ilgtspējīgi, ja paredzētie nepieciešamie pasākumi tiktu īstenoti saskaņā ar plānu un pārmērīgi nepasliktinātos attiecīgie apstākļi<sup>54</sup> (sk. **IV pielikumu**, aile "Ilgtspēja", projektu novērtējums B).

- 49 Piemēram, pārāk garas iepirkuma procedūras, loģistikas šķēršļi, pieprasījuma mobilizācija, ko izraisīja konkurence ar citām tehnoloģijām un tapiokas augu neefektīva kultivēšana. Projektu vēl vairāk ietekmēja juridisks strīds starp partneri un piegādātāju, kurš nebija izpildījis savas saistības, vienlaikus aizturot līdzekļus.
- 50 Projektu nelabvēlīgi ietekmēja arī strīds starp iekārtas piegādātāju un valsts aģentūru lauku elektrifikācijas jomā (kas bija arī projekta partneris).
- 51 Brazīlijā ražotā iekārta drīzāk ir prototips, kas joprojām ir ļoti atkarīgs no tā ražotāja.
- 52 Priekšlikumā tika plānotas sešas ražotnes, bet dotācijas līgumā bija ietvertas tikai piecas.
- 53 9. projekts (*Resouth*) ir novērtēts ar C, jo tā vēja ģeneratora turbīna ir pārāk sarežģīta un atrašanās vieta – pārāk nomaļa.
- 54 Ārējie faktori, kuri var tieši vai netieši ietekmēt projektus, piemēram, sociālekonomiskie apstākļi, stāvoklis drošības jomā, būtiskas izmaiņas nozares politikā vai vides degradācija.

## Apsvērumi

### 38

Lai nodrošinātu ilgtspēju attiecībā uz projektiem, kas saistīti ar decentralizētas elektroenerģijas ražošanas iekārtu un sadales tīklu<sup>55</sup>, ir vajadzīga atbilstīga darbību (elektrības ražošanas un pārdošanas) pārvaldība un regulāra tehniskā apkope<sup>56</sup>. Visos projektos bija nodrošināta apmācība, lai uzlabotu nākamo operatoru administratīvās un tehniskās spējas. Tomēr, ņemot vērā vietējās iespējas, sistemātiska apmācība būs vajadzīga arī pēc projekta pabeigšanas, lai nodrošinātu ražošanas iekārtu optimālu pārvaldību<sup>57</sup>.

- 55 1. projekts (*Mwenga*), 3. projekts (*Majaua*), 7. projekts (*rHyviere*), 8. projekts (*Sahambano*), 9. projekts (*Resouth*), 10. projekts (*Rural electrification*) un 15. projekts (*Boreale*).
- 56 Dažos gadījumos projektiem būs jāpievērš īpaša uzmanība, piemēram, saistībā ar nepilnībām izveidotās infrastruktūras un iekārtas kvalitātē.
- 57 Ilglaicīgie īstenošanas partneri pēc līguma termiņa beigām dažreiz ir snieguši atbalstu par saviem līdzekļiem, piemēram, 9. projektam (*Resouth*).

### 5. un 6. attēls



Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

Saules fotoelementu panelis uz skolas jumta un tā instrukcija, projekts "*Increase access to Electricity services*" ["Labāka pieeja elektroenerģijas pakalpojumiem"] (Kalomo reģions, Zambija)

## 39

Daži projekti arī sekmēja informētību par vides jautājumiem (sk. piemēru **5. izcēlumā**) un nodrošināja apmācību par mikrouzņēmējdarbības sākšanu, kas kļuva iespējama līdz ar elektrības ierīkošanu.

## 40

Ražošanas vienības, kas nodrošina elektroenerģiju vienam klientam (t.i., pieslēgumu galvenajam sadales tīklam, ko parasti pārvalda daļēji valstij piederoša struktūra), var saskarties ar maksājumu saistību neizpildi, kas var apdraudēt projekta ilgtspēju<sup>58</sup>. Šis risks ir labi zināms, un enerģētikas politikas reformu mērķis ir pakāpeniski ieviest labāku praksi un stiprināt valsts tīklu operatorus, lai vairotu to maksātspēju saviem piegādātājiem<sup>59</sup>.

58 7. projekts (*rHYviere*, viens no trim objektiem) un 8. projekts (*Sahambano*).

59 Piemēram, Pasaules Banka atbalsta vērienīgas programmas Tanzānijā un Madagaskarā enerģētikas nozares reformēšanas nolūkā.

### Primāro energoresursu saglabāšana ir ilgtspējas pamats

**7. projekts (*rHYviere*).** Projekta mērķis bija uzbūvēt mazas hidroelektrostacijas Madagaskaras kalnainajā apvidū. Lai nodrošinātu lielā augstumā esošo strautu ilgtspēju, ir pareizi jāapsaimnieko savvaļas flora un pareizi jāpārvalda lauksaimniecība ūdens rezervuāra teritorijā, ļaujot lietūsūdeņiem iesūkties augsnes apakškārtā. Projektā bija ietverta pamatapmācība un sensibilizācijas elementi, kā arī lietderīga vides shēma, kurā piedalās pārvaldes iestādes, lai saglabātu šo primāro energoresursu (strautus). Minētā shēma ietver subsīdijas zemniekiem, kuri dzīvo ūdens rezervuāra teritorijā, lauksaimniecības metožu pielāgošanai, lai saglabātu floru, proti, lai nepieļautu turpmāku mežu iznīcināšanu, tos izcērtot un nodedzinot, un veicot mežizstrādi kokogļu ražošanas nolūkā. Ilgtermiņa finanšu resursi, kas vajadzīgi subsīdiju piešķiršanai zemniekiem, tika nodrošināti, ieviešot īpašu nodevu (2,5 %) par saražoto hidroelektroenerģiju, ko pārdod ielejā esošajai pilsētai.



## 41

Palāta secina, ka Komisijas darbs lielākoties bijis sekmīgs, bet tā varēja labāk izmantot enerģijas instrumentu, lai palielinātu nabadzīgo cilvēku piekļuvi atjaunojamai enerģijai Austrumāfrikā.

## 42

Komisija piešķīra enerģijas instrumenta atbalstu atjaunojamās enerģijas jomā projektiem, kuriem bija veiksmīgi noteiktas prioritātes. Uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus bija izmantoti piemēroti atlases kritēriji, kas nodrošināja atbilstību enerģijas instrumentā noteiktajām prioritātēm. Tomēr ceturtajai daļai pārbaudīto projektu finansējums tika piešķirts, neņemot vērā nopietnos plānojuma trūkumus, kuri tika konstatēti atlases procesa laikā. Vērtētāju sniegtie atšķirīgie novērtējumi un analītiskie komentāri par šiem projektiem norāda uz nepietiekami stingru atlases procesu (sk. 12.–19. punktu).

### 1. ieteikums Stingrāka projektu atlase

Ja tiek izmantoti uzaicinājumi iesniegt priekšlikumus, atlases procesa laikā Komisijai ir stingrāk jāvērtē

- i) riski, kas saistīti ar pasākumu izstrādi, un paredzētie riska mazināšanas pasākumi;
- ii) partnera darbības spēja saistībā ar projekta īstenošanas plāniem.

## 43

Komisija nebija pienācīgi uzraudzījusi visus projektus. Īstenošanas partneru ziņojumu kvalitāte bija atšķirīga, un ĢD DEVCO nolīgtā konsultanta sniegtais atbalsts ziņošanas uzlabošanai bija noderīgs, tomēr nepietiekams. Kad radās nopietni sarežģījumi dažu projektu īstenošanā, Komisija neveica atbilstīgus un savlaicīgus pasākumus:

- a) tā necentās panākt, ka tiek ievēroti dotāciju līgumos paredzētie ziņošanas pienākumi;
- b) tā nebija pietiekami izmantojusi projektu apmeklējumus uz vietas, kurus veic ES delegāciju locekļi – programmu vadītāji, un uz rezultātu vērstās uzraudzības pārskatus, lai papildinātu īstenošanas partneru sniegto informāciju, it īpaši gadījumos, kad bija zināms, ka projektu izpildē ir radušies nopietni sarežģījumi;
- c) lai gan bija zināms, ka atsevišķi projekti, visticamāk, netiks īstenoti, kā plānots, Komisija necentās panākt vienošanos par risinājumu ar īstenošanas partneriem, ne arī pārtraukt projektus (sk. 20.–31. punktu).

### 2. ieteikums Projektu uzraudzības pastiprināšana

---

Komisijai ir

- i) stingrāk jāuzrauga atbilstība dotāciju līgumu noteikumiem attiecībā uz finanšu un aprakstošo ziņojumu un novērtējumu savlaicīgu iesniegšanu un kvalitāti;
- ii) ja minētie noteikumi netiek ievēroti, jāpārtrauc turpmāka dotāciju izmaksāšana un jāprasa, lai īstenošanas partneri sniedz vajadzīgo informāciju;
- iii) jāpalielina programmu vadītāju veikto apmeklējumu uz vietas skaits un uz rezultātu vērsta uzraudzība jutīgiem projektiem, izmantojot ar riska analīzi pamatotu pieeju;
- iv) ja projektu, visticamāk, neizdosies īstenot saskaņā ar plānu, jācenšas vienoties par risinājumu ar īstenošanas partneri;
- v) ja risinājums nav panākams, jāpieņem racionāla izejas stratēģija un jāpārtrauc līgums.

## 44

Lielākā daļa pārbaudīto projektu bija sekmīgi, un tie, visticamāk, būs ilgtspējīgi, ja tiks īstenoti paredzētie nepieciešamie pasākumi un pārāk nepasliktināsies attiecīgie apstākļi. Laikā, kad lauku rajonos līdz ar elektrības ievilkšanu lēnām sāk parādīties jauni saimnieciskās darbības veidi, iedzīvotāju dzīves kvalitāte ir ievērojami uzlabojusies, ko galvenokārt nodrošinājusi plašāka piekļuve sabiedriskajiem pakalpojumiem. Ceturtā daļa pārbaudīto projektu lielākoties nerasniedza paredzētos rezultātus, galvenokārt nenovērsto plānojuma nepilnību un Komisijas neatbilstīgi veiktās uzraudzības dēļ (sk. 32.–40. punktu).

### 3. ieteikums Projektu ilgtspējas izredžu palielināšana

---

Pēc sarežģītu projektu, īpaši tādu, kas saistīti ar ieguldījumiem infrastruktūrā, pabeigšanas Komisijai ir

- i) jāprasa, lai īstenošanas partneri galīgajos ziņojumos izteiktu novērtējumu par to, vai vajadzētu sniegt turpmāku tehnisku atbalstu operatoriem;
- ii) jāapsver iespēja nodrošināt finansējumu šim nolūkam, piemēram, veicot izmaiņas dotācijas līgumā.

Šo ziņojumu 2015. gada 6. oktobra sēdē Luksemburgā pieņēma Revīzijas palātas III apakšpalāta, kuru vada Revīzijas palātas loceklis *Karel PINXTEN*.

*Revīzijas palātas vārdā –*



Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA  
*priekšsēdētājs*

## Pārbaudītie projekti

Projekta Nr. un saīsinātais nosaukums	CRIS Nr.	EF Nr. (uzaic. Nr.)	Priekšlikuma Nr.	Priekšlikuma novērtējuma rezultāti <sup>3</sup> (%)	Pasākuma nosaukums	Valsts
1 <i>Mwenga</i>	2007/195-963	<i>EFI</i>	78	EE: 81,5 EUD: 86	<i>Mwenga 3 MW hydro Power Plant</i>	Tanzānija
2 <i>Best Ray</i>	2007/195-964	<i>EFI</i>	132	EE: 57 EUD: 77 3rdE: 72	<i>BEST RAY (Bringing Energy Services to Tanzanian Rural Areas)</i>	Tanzānija
3 <i>Majaua</i>	2007/195-977	<i>EFI</i>	46	EE: 74 EUD: 75,5	<i>Electrificação da comunidade de Majaua</i>	Mozambika
4 <i>Biogas</i>	2007/195-982	<i>EFI</i>	244	EE: 71,5 EUD: 74	<i>Up-scaling the smaller biogas plants for agricultural producers and processors</i>	Kenija
5 <i>Up-scaling</i>	2007/195-985	<i>EFI</i>	214	EE: 71 EUD: 83,5	<i>Up-scaling access to integrated modern energy services for poverty reduction</i>	Tanzānija
6 <i>Bioenergelec</i>	2007/196-004	<i>EFI</i>	217	EE: 65 EUD: 74 3rdE: 76,5	<i>Bioenergelec (bioénergie électricité)</i>	Madagaskara
7 <i>rHYviere</i>	2007/196-005	<i>EFI</i>	144	EE: 74 EUD: 81	<i>Programme rHYviere – Réseaux hydroélectriques villageois et respect de l'environnement</i>	Madagaskara
8 <i>Sahambano</i>	2007/196-009	<i>EFI</i>	54	EE: 69,5 EUD: 68,5	<i>Aménagement hydroélectrique du Site de Befanaova sur la rivièrre Sahambano</i>	Madagaskara
9 <i>Resouth</i>	2007/196-014	<i>EFI</i>	128	EE: 72 EUD: 78,5	<i>Electrification rurale décentralisée par énergies renouvelables dans le Sud de Madagascar (RESOUTH)</i>	Madagaskara
10 <i>Rural electrification</i>	2008/020-660	<i>EFI</i>	284	EE: 68 EUD: 78	<i>Rural Electrification Infrastructure and Small-Scale Projects</i>	Zambija
11 <i>Increase access</i>	2008/195-971	<i>EFI</i>	200	EE: 80 EUD: 75	<i>Increased Access to Electricity Services</i>	Zambija

Budžets (miljoni EUR)	ES ieguld. (miljoni EUR)	ES ieguld./ budžets procentos	Īss apraksts	Apmeklēts (vai tikai pārbau- dīts valstī)	Apmeklējumi uz vietas
7,81	3,60	46,1 %	Nelielas hidroelektrostacijas ierīkošana, lai nodrošinātu stabilu elektroapgādi tējas ražošanas uzņēmumam un 14 ciematiem	Jā	Projekts <i>Mufindi</i> (Iringa reģions); sanāksmes ar <i>Mafinga</i> pašvaldības iestādēm
1,50	1,13	75,3 %	Saules fotoelementu uzstādīšana 8050 mājāsaimniecībām (un sabiedriskajām ēkām) deviņos ciematos. Dažviet jau tika izmantotas nelielas hidroelektrostacijas ar lokālu tīklu un biogāzes ražotnes	Jā	Kopienas energoresursu centrs (CERC) un <i>Mpambano</i> kooperatīvs ( <i>Oldonyosambu</i> ); mācību centrs ( <i>Mkuru</i> ); projekts <i>Ngareyanuki</i> vidusskolā ( <i>Olung'wado</i> ); <i>Arusha</i> Tehniskā koledža ( <i>Arusha</i> ).
2,49	1,87	75,1 %	Nelielas hidroelektrostacijas atjaunošana (patlaban tā ir iznīcināta) un vietēja elektrotīkla izveide, nodrošinot pieslēgumu 5000 mājāsaimniecībām	Jā	N. a.
1,97	1,22	61,9 %	Biogāzes tehnoloģijas izmantošana ēdiena gatavošanas ierīcēm 330 lauku saimniecībās piecās provincēs	Nē	N. a.
3,05	2,29	75,0 %	Daudzfunkcionālu energopakalpojumu centru izveide, kuros izmanto dīzeļdzinējus, kas darbināmi ar biodeģvīlu (tapiokas ( <i>jatropha</i> ) eļļa), 120 ciematos sešos reģionos	Jā	<i>Matadi</i> daudzfunkcionālās platformas (MFP) projekta objekts – <i>Mji Mwema, Siha</i> rajons – Kilimandžāro reģions; uzglabāšanas telpas <i>Moshi</i>
3,16	1,96	61,9 %	Elektrības ražošana no biomasas sešiem ciematiem (četros reģionos) un uzlabota karbonizācija	(Jā)	Objekts nav apmeklēts <sup>1</sup> , bet ir aptaujātas ieinteresētās personas un īstenošanas partneris
2,30	1,73	75,1 %	Trīs hidroelektrostaciju būvniecība uz upes attekas + lokāls tīkls, lai nodrošinātu pieslēgumu astoņiem ciematiem austrumdaļas lauku rajonos	Jā	Divi no trīs objektiem: <i>Sahasinaka</i> un <i>Tolongoina</i>
3,31	2,48	74,9 %	Hidroelektrostacijas būvniecība uz upes attekas + 20 km tīkla pagarinājums, lai nodrošinātu pieslēgumu vienai pilsētai un diviem ciematiem	Jā	Viens objekts: <i>Ihosy</i>
1,16	0,87	75,0 %	Elektrības ierīkošana divos ciematos dienvidu reģionā, izmantojot divus vēja ģeneratorus un saules fotoelementus	(Jā)	Objekts nav apmeklēts <sup>2</sup> , bet ir aptaujātas ieinteresētās personas
36,51	10,00	27,4 %	Tīkla paplašināšana un nelielas hidroelektrostacijas izbūve, un 2000 saules fotoelementu uzstādīšana, lai nodrošinātu elektrību 27 000 mājāsaimniecībām, 700 skolām un veselības aprūpes centriem	Jā	Viens no diviem objektiem: <i>Mumbwa</i>
33,00	10,00	30,3 %	Tīkla paplašināšana, lai veicinātu piekļuvi atjaunojamiem energoavotiem Zambijas lauku un piepilsētu rajonos (65 000 saņēmēju)	Jā	Trīs no 24 objektiem: <i>Kabwe, Kanyama</i> apakštacija un <i>Kalomo</i>

## I pielikums

Projekta Nr. un saīsinātais nosaukums	CRIS Nr.	EF Nr. (uzaic. Nr.)	Priekšlikuma Nr.	Priekšlikuma novērtējuma rezultāti <sup>3</sup> (%)	Pasākuma nosaukums	Valsts
12 <i>Green energy</i>	2011/231-578	EF II (1. uzaic.)	60	EE: 71 EUD: 85	<i>Community Based Green Energy Project</i>	Kenija
13 <i>Nice Roll-out</i>	2011/231-937	EF II (1. uzaic.)	183	EE: 47 EUD: 87 3rdE: 82	<i>NICE Roll-Out</i>	Zambija, Tanzānija, Gambija
14 <i>Small scale solar</i>	2011/232-092	EF II (1. uzaic.)	620	EE: 83 EUD: 81	<i>Enabling 18.000 people to access sustainable small scale solar power in Quissanga district, Cabo Delgado</i>	Mozambika
15 <i>Boreale</i>	2011/280-322	EF II (1. uzaic.)	534	EE: 84 EUD: 79	<i>Best Options for Rural Energy and Access to Light and Electricity (BOREALE)</i>	Madagaskara
16 <i>Wood and charcoal</i>	2012/232-680	EF II (1. uzaic.)	542	EE: 59 EUD: 87 3rdE: 75	<i>Sustainable Wood and Charcoal Production in Rural Mozambique, Malawi and Tanzania</i>	Mozambika, Tanzānija, (Malāvijai)

Budžets (miljoni EUR)	ES ieguld. (miljoni EUR)	ES ieguld./ budžets procentos	Īss apraksts	Apmeklēts (vai tikai pārbau- dīts valstī)	Apmeklējumi uz vietas
2,32	1,74	75,0 %	Saules fotoelementu uzstādīšana 56 skolām un 32 veselības aprūpes centriem Kenijas lauku rajonos	Nē	N. a.
8,44	2,50	29,6 %	Uzņēmējdarbības attīstīšana, izmantojot IKT iekārtas, ko darbina ar saules fotoelementiem (franšīzes <i>NICE</i> centri 50 lauku un piepilsētas apgabalos Gambijā, Tanzānijā un Zambijā)	Nē	N. a.
0,79	0,59	75,0 %	4000 mājsaimniecību piekļuve ilgtspējīgai mazas jaudas saules enerģijai divos rajonos	Nē	N. a.
2,30	1,72	74,8 %	Saules fotoelementu uzstādīšana 10 skolām un 8 veselības aprūpes centriem, un 900 mājsaimniecībām astoņos dienvidu reģiona ciematos	(Jā)	Objekts nav apmeklēts <sup>2</sup> , bet ir aptaujātas ieinteresētās personas
5,33	2,40	45,0 %	Ilgtspējīga biomasas un energoefektivitāte, nodrošinot 2000 mājsaimniecībām apmācību koku stādīšanas jomā, un kokogļu ražotnes būvniecība	Jā (Tanzānija)	Plantācijas un Zaļo resursu biroji <i>Sao Hill</i> ( <i>Iringa</i> reģions Tanzānijā)

- 1 Apmeklējumam izraudzītajā objektā projekta īstenošana bija pašā sākumposmā (bija pieejama tikai ēka, bet atjaunojamās enerģijas ražošanas iekārta vēl nebija ierīkota). Vienīgais pabeigtais objekts atradās pārāk nomaļā vietā, lai to iekļautu apmeklējumu plānā.
- 2 Apmeklējumi nenotika drošības apsvērumu dēļ.
- 3 Priekšlikumu novērtēja neatkarīgais eksperts (*EE*), ES delegācija (*EUD*) un, atsevišķos gadījumos, trešais novērtētājs (*3<sup>rd</sup>E*).

## Novērtēšanas metodoloģija

Revīzijas mērķim projektu plānojuma, rezultātu un iespējamās ilgtspējas vērtējums tika noteikts, pamatojoties uz Komisijas uz rezultātiem vērstas uzraudzības (ROM) metodoloģiju. Turpmāk uzskaitīti izmantotie kritēriji.

### Plānojums

- A Projekta koncepcija (tostarp izraudzītā tehnoloģija) ir reālistiska un atbilst apstākļiem. Riski un vietējie ierobežojumi ir skaidri noteikti, un īstenojamie pasākumi to ietekmes mazināšanai ir izsmeljoši aprakstīti. Ir ierosināts skaidrs un labi strukturēts loģiskais satvars, *SMART* mērķi (vērtējumu neietekmē, ja pamatrādītāji un mērķa rādītāji pēc priekšizpētes ir vēl jāaskaņo) un atbilstīgi rezultatīvie rādītāji.
- B Atbilstoša intervences loģika. Ir konstatētas nepilnības/bažas attiecībā uz koncepciju vai izraudzīto tehnoloģiju, risku un ierobežojumu uzskaitījums nav pilnīgs un/vai to ietekmes mazināšanas pasākumi nav pilnīgi pārlicinoši. Jāveic izmaiņas mērķos un/vai rādītājos.
- C Intervences loģika liecina par problēmām, kas var būtiski ietekmēt paredzētos mērķus, konstatēti jautājumi/problēmas saistībā ar iepriekš uzskaitītajiem elementiem.
- D Intervences loģika ir kļūdaina un būtiski samazina iespēju sekmīgi realizēt projektu, vai arī projektu apdraudēs būtiskas problēmas.

### Rezultāti

- A Visi rezultāti ir – vai, visticamāk, būs – kvalitatīvi, nodrošinot plānoto iznākumu; darbības tiek sistemātiski uzraudzītas un īstenotas saskaņā ar grafiku (nav konstatēti kavējumi vai arī tie ir nebūtiski un loģiski izskaidroti).
- B Rezultāti ir panākti – un, visdrīzāk, tiks panākti – saskaņā ar plānu, bet ir vajadzīgi uzlabojumi kvalitātes, paredzētā skaita sasniegšanas vai termiņa ziņā. Tomēr kavējumi neietekmē rezultātu sasniegšanu.
- C Atsevišķi rezultāti nav/netiks sasniegti noteiktajā termiņā atbilstīgi paredzētajam skaitam vai labā kvalitātē. Ir vajadzīgi koriģējoši pasākumi. Darbības ir aizkavētas un zināmā mērā nesaistītas ar intervences loģiku un plāniem.
- D Rezultātu kvalitāte un sasniegšana ir – vai, visdrīzāk, būs – ļoti nepilnīga. Jāveic būtiskas korekcijas, lai nodrošinātu vismaz galveno rezultātu sasniegšanu. Darbības ir būtiski aizkavētas un pilnīgi nesaistītas ar intervences loģiku un plāniem. Būtu jāparedz izejas stratēģija, lai mazinātu turpmākas problēmas.

### Ilgtpēja

- A Rezultāti būs ilgtspējīgi ilgā laikposmā, un iespējamo atkārtotību nodrošina labvēlīgie apstākļi un/vai projekta vai citas intervences rezultātā ieviestie saistītie pasākumi.
- B Rezultāti (vai lielākā daļa rezultātu), visdrīzāk, būs ilgtspējīgi ilgā laikposmā, ja paredzētie nepieciešamie pasākumi tiks īstenoti saskaņā ar plānu un/vai pārmērīgi nepasliktināsies attiecīgie apstākļi.
- C Rezultāti (vai lielākā daļa rezultātu), visdrīzāk, nebūs ilgtspējīgi vidējā vai ilgā laikposmā, ja paredzētie nepieciešamie pasākumi netiks atbilstīgi īstenoti vai papildināti, it īpaši tad, ja apstākļiem būs tendence pasliktināties.
- D Rezultāti (vai lielākā daļa rezultātu), visdrīzāk, nebūs ilgtspējīgi vidējā termiņā, neņemot vērā pašreizējos apstākļos veiktos pasākumus.





ESEI PDM projekti un 11. EAF svarīgākās nozares katrā valstī

Valsts	ESEI PARTNERĪBAS DIALOGA MEHĀNISMS (PDM)			
	Spēkā esošā politika enerģētikas jomā	PDM projekts enerģētikas nozarē (apraksts)	Ieinteresētās personas	Datums
Burundi	2011. g. janv. (+ Lauku elektrifikācijas plāns 1993. gadam, pārskatīts 1997. g.)	Palīdzēt Enerģētikas un kalnrūpniecības ministrijai izstrādāt valsts politiku attiecībā uz enerģētikas nozari, kā arī izstrādāt īstenošanas stratēģiju un investīciju plānu	Enerģētikas un kalnrūpniecības ministrija	2009. g. novembris – 2011. g. aprīlis
Džibutija	2005. g.	Palīdzēt par dabas resursiem atbildīgajai Enerģētikas ministrijai ( <i>MERN</i> ) izstrādāt valsts stratēģiju un rīcības plānu elektroenerģijas nozarei, kā arī izstrādāt elektroenerģijas likuma projektu	Ministrijas, <i>Electricité de Djibouti</i> – tehniskie un finanšu partneri, līdzekļu devēji	2012. g. novembris – 2014. g. jūlijs
Eritreja	1997. g.	–	–	–
Etiopija	1994. g. (pārskatīta 2012. g.)	Palīdzēt Etiopijas valdībai skaidri formulēt ilgtermiņa redzējumu attiecībā uz biomasas enerģiju un izstrādāt biomasas enerģijas stratēģiju un rīcības plānu	Ūdens apsaimniekošanas, apūdeņošanas un enerģētikas ministrija	2012. g. jūlijs – 2014. g. februāris
Kenija	2004. g. (pārskatīta 2014. g.)	Izstrādāt intervences atbalstu, ko ilgtermiņā īsteno eksperti, kuri sniegs tiešus konsultāciju pakalpojumus saistībā ar reglamentējošiem noteikumiem par maza mēroga tīklu atjaunojamās enerģijas ražošanai	Enerģētikas ministrija	2013. g. janvāris – 2014. g. marts
Madagaskara	1974. g. (kļuva par likumu 1998. g.)	Atjaunināt Madagaskaras politiku un valsts enerģētikas stratēģiju un izstrādāt stratēģiju Madagaskaras enerģētikas nozarei	Enerģētikas ministrija	2014. g. jūlijs – 2015. g. jūlijs
Malāvija	2003. g. (pārskatīta 2009. g.)	Atbalstīt biomasas enerģijas stratēģijas izstrādāšanu, lai nodrošinātu ilgtspējīgu biomasas enerģijas piegādi un veicinātu moderna kurināmā pieejamību ēdiena gatavošanas ierīcēm un piekļuvi efektīvām biomasas sadedzināšanas tehnoloģijām	Enerģētikas departaments	2008. g. februāris – 2009. g. februāris
Mozambika	1998. g. (pārskatīta 2009. g. un 2011. g.)	Atbalstīt valsts biomasas enerģijas stratēģijas izstrādi un īstenošanu, īpašu uzmanību veltot kokogļu piegādes ķēdei, kā arī pieprasījumam un piedāvājumam	Enerģētikas ministrija un Valsts Jaunu un atjaunojamo energoresursu direktorāts	2011. g. janvāris – 2012. g. decembris

11. EAF

(Svarīgākās nozares un aplēstais budžets, kas pieņemts vai, visdrīzāk, tiks pieņemts revīzijas laikā)

1. galvenā nozare	Budžets (miljoni EUR)	2. galvenā nozare	Budžets (miljoni EUR)	3. galvenā nozare	Budžets (miljoni EUR)	4. galvenā nozare	Budžets (miljoni EUR)	Nav galvenās	Budžets (miljoni EUR)	KOPĒJAIS BUDŽETS (miljoni EUR)
Ilgspējīga lauku attīstība uztura nodrošināšanai	80	Veselība	87	Tiesiskums un nestabilitāte	143	Enerģētika	105	Pilsoniskā sabiedrība	17	432
Ūdens, sanitārija un cietie atkritumi	52	Pārtikas nodrošinājums	35					Pilsoniskā sabiedrība un valsts kredītrīkotāja atbalsts	18	105
Enerģētika (nav izlemts, bet valdība vēlas)		Lauksaimniecība		Ekonomikas pārvaldība						0
Ilgspējīga lauksaimniecība un pārtikas nodrošinājums	252	Veselība	200	Autoceļi un pāreja uz elektroenerģiju	230			Pilsoniskā sabiedrība	63	745
Pārtikas nodrošinājums un noturība pret klimata pārmaiņām	190	Ilgspējīga infrastruktūra (transports un enerģētika)	175	Valsts iestāžu pārskatāmība	60		60	Valsts kredītrīkotāja atbalsts	10	495
Pārvaldība un iestādes	143	Lauku attīstība	140	Infrastruktūra (uzlabot piekļuvi enerģijai, lai attīstītu ekonomiku)	230			Valsts kredītrīkotājs un tehniskās sadarbības instruments (TCF)	5	518
Pārvaldība	120	Izglītība	110	Lauksaimniecība	250			Pilsoniskā sabiedrība	30	510
Labā pārvaldība un attīstība	367	Lauku attīstība (tostarp enerģētika: 50 miljoni euro)	330							697

Valsts	ESEI PARTNERĪBAS DIALOGA MEHĀNISMS (PDM)			
	Spēkā esošā politika enerģētikas jomā	PDM projekts enerģētikas nozarē (apraksts)	Ieinteresētās personas	Datums
Ruanda	2004. g. (pārskatīta 2009. g.)	Atbalstīt ģeotermālās enerģijas apakšnozares politiku un stratēģiju un atbalstīt ģeotermālās enerģijas institucionālo, tiesisko un normatīvo regulējumu, īpašu uzmanību veltot iespējai iesaistīt privāto sektoru	Infrastrukturā ministrija	2013. g. decembris – 2015. g. janvāris
Tanzānija	1992. g. (pārskatīta 2003. g. un 2014. g.)	Palīdzēt izstrādāt valsts biomasas enerģijas stratēģiju, kurā noteikti līdzekļi biomasas enerģijas ilgtspējīgākas piegādes nodrošināšanai, palielinot ražošanu un izmantošanas efektivitāti, veicinot piekļuvi alternatīviem energoresursiem un nodrošinot veicinošu institucionālo vidi īstenošanai	Finanšu ministrija	2012. g. marts – 2014. g. aprīlis
Uganda	2002. g. (pārskatīta 2007. g.)	Izstrādāt ieteikumu kopumu un sarakstu, kurā ietverti iespējamie enerģētikas projekti, kuri saņems atbalstu saskaņā ar <i>SE4ALL</i> (ilgtspējīga enerģija visiem)	Enerģētikas ministrija, privāti uzņēmumi, pilsoniskā sabiedrība, attīstības partneri	2012. g. maijs – 2012. g. jūnijs
Zambija	1994. g. (pārskatīta 2008. g.)	Rīkot konsultatīvu procesu, lai iekļautu piekļuvi energopakalpojumiem Valsts attīstības plānā un Valsts ilgtermiņa redzējumā	Enerģētikas un ūdens apsaimniekošanas attīstības ministrija	2005. g. septembris – 2006. g. augusts
Austrumāfrika		Spējas novērtējums, lai palielinātu piekļuvi modernai enerģijai Austrumāfrikā	Austrumāfrikas kopiena	2010. g. novembris – 2011. g. jūlijs

## 11. EAF

(Svarīgākās nozares un aplēstais budžets, kas pieņemts vai, visdrīzāk, tiks pieņemts revīzijas laikā)

1. galvenā nozare	Budžets (miljoni EUR)	2. galvenā nozare	Budžets (miljoni EUR)	3. galvenā nozare	Budžets (miljoni EUR)	4. galvenā nozare	Budžets (miljoni EUR)	Nav galvenās	Budžets (miljoni EUR)	KOPĒJAIS BUDŽETS (miljoni EUR)
Ilgspējīga lauksaimniecība un pārtikas nodrošinājums	200	Ilgspējīga enerģija	200	Atbildīga pārvaldība	40			Pilsoniskā sabiedrība	20	460
Labā pārvaldība un attīstība	291	Enerģētika	180	Ilgspējīga lauksaimniecība	140			Pilsoniskā sabiedrība	15	626
Transporta infrastruktūra (enerģētiku var ietvert pēc starpposma pārskata)	230	Pārtikas nodrošinājums un lauksaimniecība	130	Labā pārvaldība	168			Pilsoniskā sabiedrība	50	578
Enerģētika	244	Lauksaimniecība	110	Pārvaldība	100			Valsts kreditrikotāja atbalsts	30	484
N. a.										

## Pārbaudīto projektu īstenošanas laikposms, mērķi un sasniegumi

Projekta Nr. un saīsinātais nosaukums	EF Nr. (uzaic. Nr.)	Pasākuma nosaukums	Valsts	Sākuma datums	Beigu datums
1 <i>Mwenga</i>	<i>EFI</i>	<i>Mwenga 3 MW hydro Power Plant</i>	Tanzānija	22.12.2007.	22.12.2012.
2 <i>Best Ray</i>	<i>EFI</i>	<i>BEST RAY (Bringing Energy Services to Tanzanian Rural Areas)</i>	Tanzānija	1.4.2008.	30.6.2011.
3 <i>Majaua</i>	<i>EFI</i>	<i>Electrificação da comunidade de Majaua</i>	Mozambika	1.12.2007.	30.11.2012.
4 <i>Biogas</i>	<i>EFI</i>	<i>Up-scaling the smaller biogas plants for agricultural producers and processors</i>	Kenija	1.1.2008.	1.1.2011.
5 <i>Up-scaling</i>	<i>EFI</i>	<i>Up-scaling access to integrated modern energy services for poverty reduction</i>	Tanzānija	1.1.2008.	30.6.2014.
6 <i>Bioenergelec</i>	<i>EFI</i>	<i>Bioenergelec (bioénergie électricité)</i>	Madagaskara	1.4.2008.	31.12.2015.
7 <i>rHYviere</i>	<i>EFI</i>	<i>Programme rHYviere – Réseaux hydroélectriques villageois et respect de l'environnement</i>	Madagaskara	7.1.2008.	30.12.2015.
8 <i>Sahambano</i>	<i>EFI</i>	<i>Aménagement hydroélectrique du Site de Befanaova sur la rivièrre Sahambano</i>	Madagaskara	1.3.2008.	31.12.2014.
9 <i>Resouth</i>	<i>EFI</i>	<i>Electrification rurale décentralisée par énergies renouvelables dans le Sud de Madagascar (RESOUTH)</i>	Madagaskara	1.1.2008.	1.1.2013.
10 <i>Rural electrification</i>	<i>EFI</i>	<i>Rural Electrification Infrastructure and Small-Scale Projects</i>	Zambija	10.3.2008.	31.12.2015.







Pagarinājums (mēnešos)	% pagari- nājums	Pagarinājuma pamatojums	Izmaiņas sākotnējos mērķos (sasniegumi)
Sākotnēji: 60 mēn. bez pagarinājuma	0 %	N. a.	■ Nē (bija 14 345 saņēmēji paredzēto 24 700 vietā (58 %), bet to skaits pieaug)
Sākotnēji: 36 mēn. – pagarināts: 39 mēn.	8 %	Pagarinājums pamatots ar vajadzību “labāk izpildīt (..) projekta pamatdarbības, galveno uzmanību veltot institucionāliem un ilgtspējas aspektiem”.	■ Nē (bija 7600 saņēmēji paredzēto 8050 vietā jeb 94,4 %)
Sākotnēji: 36 mēn. – pagarināts: 60 mēn.	67 %	Kopumā tika pieprasīti trīs pagarinājumi, bet EUD pēdējo pieprasījumu (kurā ierosināts pagarināt projektu līdz 30.11.2013.) noraidīja.	■ Nē (2014. gadā EUD aprēķināja pieslēgumus līdz +/- 500; apmēram trīs gadu laikā būs jāsasniedz mērķis par 5000 saņēmējiem)
Sākotnēji: 36 mēn. – pagarināts līdz 45 mēn.	25 %	Panākt sasniedzamos mērķus budžeta ietvaros.	■ Nē (sākotnēji: 350 tvertņu ierīkošana, projekta beigās: ierīkotas 765 tvertnes)
Sākotnēji: 60 mēn. – pagarināts: 78 mēn.	23 %	Censties iekļauties plānā.	■ Jā – 200 MPESCs → 125 (2013. g. jūnijā ierīkoti tikai 11)
Sākotnēji: 36 mēn. – pagarināts līdz 81 mēn.	125 %	Ar līgumu saistītas problēmas ar partneriem (9 mēneši). Priekšizpēte (9 mēneši). Priekšlikumu konkursa sagatavošana (neplānota) un sarunas AGMIN – ADER (2010. g. janv. – 2011. g. dec.) – ERD iekārta nav pilnībā piegādāta (iekārtas nav trijos no pieciem objektiem) – ar līgumu saistītas problēmas ADMIN-ADER (līgums parakstīts 9.1.2012.).	■ Jā – sākotnēji: piecos objektos 80–100 kW (400–500 kW), mērķi 2014. g. oktobrī: četros objektos 70 kW (280 kW) – budžets samazināts par 100 000 EUR – (revīzijas laikā bija aprīkots tikai viens objekts)
Sākotnēji: 48 mēn. – pagarināts: 84 mēn.	75 %	1. pagarin. – politiskā situācija (12 mēneši). 3. pagarin. – cikloni reģionā un ADER pārstrukturēšana (12 mēneši). 4.–5. pagarin. – atbildes gaidīšana no bankas par aizdevumu privātam ieguldītājam (Tectra), lai iegādātos turbīnu un kabelus, kuri tika nozagti ostā (6+6 mēneši).	■ Jā – sākotnēji: trīs objekti: T: 2x60, S: 3x80, A: 3x80: 600 kW – mērķi 2014. g. oktobrī: trīs objekti: T: 2x50, S: 2x65, A: 2x330: 890 kW – (revīzijas laikā bija aprīkoti divi objekti)
Sākotnēji: 30 mēn. – pagarināts: 82 mēn.	173 %	Nav pieņemts lēmums par objekta attīstību: 12 tehniskie risinājumi, jauns Zecca projekta vadītājs 2009. gadā, politiskā nestabilitāte, sliktie laikapstākļi, kavēšanās saistībā ar koncesijas atļaujas iegūšanu, atbrīvošana no nodokļa, atļauja izmantot dinamītu kanāla rakšanā.	■ Jā (sākotnēji: 460 kW – mērķi 2014. g. oktobrī: 700 kW)
Sākotnēji: 60 mēn. bez pagarinājuma	0 %	N. a.	■ Nē (sākotnēji: 5000 saņēmēji → 5500)
Sākotnēji: 70 mēn. – pagarināts: 94 mēn.	34 %	Priekšizpēte, nesekmīgo uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus atkārtota sāksana, kavēšanās materiālu/ aprīkojuma piegādē, nepietiekamās vietējo partneru un darbuņēmēju spējas.	■ Nē (mērķus nevarētu sasniegt projekta beigās, bet progress būs panākams vēlāk)

- pārsniedza vai varēja pārsniegt sākotnējos mērķus
- nevarēja sasniegt noteiktos mērķus, bet rezultāti tomēr bija apmierinoši
- sasniedza vai varēja sasniegt noteiktos mērķus
- nesasniedza paredzētos mērķus

## IV pielikums

Projekta Nr. un saisinātais nosaukums	EF Nr. (uzaic. Nr.)	Pasākuma nosaukums	Valsts	Sākuma datums	Beigu datums
11 <i>Increase access</i>	<i>EF I</i>	<i>Increased Access to Electricity Services</i>	Zambija	11.12.2008.	15.12.2015.
12 <i>Green energy</i>	<i>EF II</i> (1. uzaic.)	<i>Community Based Green Energy Project</i>	Kenija	1.11.2011.	31.10.2015.
13 <i>Nice Roll-out</i>	<i>EF II</i> (1. uzaic.)	<i>NICE Roll-Out</i>	Zambija, Tanzānija, Gambija	30.9.2011.	30.9.2015.
14 <i>Small scale solar</i>	<i>EF II</i> (1. uzaic.)	<i>Enabling 18.000 people to access sustainable small scale solar power in Quissanga district, Cabo Delgado</i>	Mozambika	20.7.2011.	19.9.2014.
15 <i>Boreale</i>	<i>EF II</i> (1. uzaic.)	<i>Best Options for Rural Energy and Access to Light and Electricity (BOREALE)</i>	Madagaskara	1.3.2012.	28.2.2017.
16 <i>Wood and charcoal</i>	<i>EF II</i> (1. uzaic.)	<i>Sustainable Wood and Charcoal Production in Rural Mozambique, Malawi and Tanzania</i>	Mozambika, Tanzānija, (Malāvija)	19.3.2012.	31.7.2015.



Pagarinājums (mēnešos)	% pagari- nājums	Pagarinājuma pamatojums	Izmaiņas sākotnējos mērķos (sasniegumi)
Sākotnēji: 60 mēn. – pagarināts: 84 mēn.	40 %	Priekšizpēte, īstenošanas partneru kļūdaini novērtētais iepirkuma procedūras ilgums un sarežģītības pakāpe, nepietiekamas vietējo partneru spējas.	 Nē (paredzamākos rezultātus, iespējams, izdosies sasniegt pārskatītā izpildes perioda beigās)
Sākotnēji: 48 mēn. bez pagarinājuma	0 %	N. a.	 Jā (sākotnēji 56 skolas un 32 veselības aprūpes centri, 2014. gadā – 88 skolas un 42 veselības aprūpes centri aprikti ar saules fotoelementiem)
Sākotnēji: 48 mēn. bez pagarinājuma	0 %	N. a.	 Nē (ierikots tikai viens no 50 centriem, projekts ir apturēts partnera uzņēmuma likvidācijas dēļ)
Sākotnēji: 36 mēn. – pagarināts: 38 mēn.	6 %	Kavēšanās rezerves daļu piegādē.	 Nē <sup>2</sup> (bija 14 760 saņēmēji no paredzētajiem 18 000 jeb 82 %)
Sākotnēji: 48 mēn. – pagarināts: 60 mēn.	25 %	Sociālekonomiskais pētījums pieejams vienu gadu pēc projekta sākuma.	 Jā (vēja generatoru iespēja tika atcelta, un astoņu ciematu vietā tika aprikti septiņi ciemati)
Sākotnēji: 39 mēn. bez pagarinājuma	0 %	N. a.	 Nē, bet ir nelielas cerības, ka kokogļu elements tiks realizēts

1 Priekšlikumā tika plānoti seši objekti, bet dotācijas līgumā objektu skaits tika samazināts līdz pieciem.

2 Priekšlikumā tika plānoti 25 000 saņēmēju, bet piešķiruma līgumā saņēmēju skaits tika samazināts līdz 18 000.

- |   |  |   |  |
|---|--|---|--|
|  | pārsniedza vai varēja pārsniegt sākotnējos mērķus                        |  | sasniedza vai varēja sasniegt noteiktos mērķus |
|  | nevarēja sasniegt noteiktos mērķus, bet rezultāti tomēr bija apmierinoši |  | nesasniedza paredzētos mērķus                  |

## Pārbaudīto projektu uzraudzība

Projekta Nr. un saīsinātais nosaukums	EF Nr. (uzaic. Nr.)	Pasākuma nosaukums	Valsts	Sākuma datums	Beigu datums	Projekta ilgums (gadi)
1 <i>Mwenga</i>	EF I	<i>Mwenga 3 MW hydro Power Plant</i>	Tanzānija	22.12.2007.	22.12.2012.	5,0
2 <i>Best Ray</i>	EF I	<i>BEST RAY (Bringing Energy Services to Tanzanian Rural Areas)</i>	Tanzānija	1.4.2008.	30.6.2011.	3,2
3 <i>Majaua</i>	EF I	<i>Electrificação da comunidade de Majaua</i>	Mozambika	1.12.2007.	30.11.2012.	5,0
4 <i>Biogas</i>	EF I	<i>Up-scaling the smaller biogas plants for agricultural producers and processors</i>	Kenija	1.1.2008.	1.1.2011.	3,0
5 <i>Up-scaling</i>	EF I	<i>Up-scaling access to integrated modern energy services for poverty reduction</i>	Tanzānija	1.1.2008.	30.6.2014.	6,5
6 <i>Bioenergelec</i>	EF I	<i>Bioenergelec (bioénergie électrique)</i>	Madagaskara	1.4.2008.	31.12.2015.	7,8
7 <i>rHYviere</i>	EF I	<i>Programme rHYviere – Réseaux hydroélectriques villageois et respect de l'environnement</i>	Madagaskara	7.1.2008.	30.12.2015.	8,0
8 <i>Sahambano</i>	EF I	<i>Aménagement hydroélectrique du Site de Befanaova sur la rivièrre Sahambano</i>	Madagaskara	1.3.2008.	31.12.2014.	6,8
9 <i>Resouth</i>	EF I	<i>Electrification rurale décentralisée par énergies renouvelables dans le Sud de Madagascar (RESOUTH)</i>	Madagaskara	1.1.2008.	1.1.2013.	5,0
10 <i>Rural electrification</i>	EF I	<i>Rural Electrification Infrastructure and Small-Scale Projects</i>	Zambija	10.3.2008.	31.12.2015.	7,8
11 <i>Increase access</i>	EF I	<i>Increased Access to Electricity Services</i>	Zambija	11.12.2008.	15.12.2015.	7,0
12 <i>Green energy</i>	EF II (1. uzaic.)	<i>Community Based Green Energy Project</i>	Kenija	1.11.2011.	31.10.2015.	4,0

Obligātie novērtējumi			ROM	Dānijas Vadības grupa (DMG)			
Starposma	Galīgais (plānotais)	Īpaša budžeta pozīcija		# ĪP Aprakstošie ziņojumi	# DMG pārstāvji	Kavēšanās pārskatīt ĪP ziņojumus	Pēdējais pārskatītais ziņojums? (... gads)
Nē	Nē	Jā (tikai galīgais)	2011. g. jūnijs 2013. g. jūnijs	12	11	1–16 mēneši	Jā (2012. g.)
2010. g. marts	2011. g. augusts	Jā (tikai 2500 EUR kopā)	Nē	12	7	0,5–7 mēneši	Jā (2011. g.)
Nē	2014. g. februāris	Budžeta pielikums nav saņemts	2013. g. oktobris	5	3	1,3–10 mēneši	Nē (2014. g.)
2010. g. aprīlis	2011. g. novembris	Jā (starposma + galīgais)	2009. g. novembris	7	7	0–7 mēneši	Jā (2011. g.)
Nē	Nē	Jā (starposma + galīgais)	2013. g. jūnijs	6	3	4–10 mēneši	Nē (2014. g.)
2013. g. marts	(2015. g. nogale)	Jā (starposma + galīgais)	Nē	6	2	6–13 mēneši	Nē (2013. g.)
2011. g. oktobris	(2015. g. nogale)	Jā (starposma + galīgais)	2011. g. septembris 2013. g. oktobris	6	3	6–18 mēneši	Nē (2013. g.)
Nē	(2015. g. nogale)	Jā (starposma + galīgais)	Nē	3	1	9 mēneši	Nē (2014. g.)
2011. g. februāris	2013. g. marts (ex-post 2015. g. nogale)	Jā (starposma + galīgais)	2011. g. septembris 2013. g. septembris	5	4	3,5–9 mēneši	Nē (2012. g.)
2013. g. jūlijs	Nē	Jā (starposma + galīgais)	2010. g. maijs	34	1	1,5 mēneši	Nē (2013. g.)
2011. g. decembris, 2012. g. janvāris	Nē	Jā (starposma + galīgais)	Nē	16	5	1–4 mēneši	Nē (2014. g.)
2013. g. novembris	Nē	Jā (starposma + galīgais)	2013. g. decembris	5	2	4 mēneši	Nē (2014. g.)

Projekta Nr. un saīsinātais nosaukums	EF Nr. (uzaic. Nr.)	Pasākuma nosaukums	Valsts	Sākuma datums	Beigu datums	Projekta ilgums (gadi)
13 <i>Nice Roll-out</i>	EF II (1. uzaic.)	<i>NICE Roll-Out</i>	Zambija, Tanzānija, Gambija	30.9.2011.	30.9.2015.	4,0
14 <i>Small scale solar</i>	EF II (1. uzaic.)	<i>Enabling 18.000 people to access sustainable small scale solar power in Quissanga district, Cabo Delgado</i>	Mozambika	20.7.2011.	19.9.2014.	3,2
15 <i>Boreale</i>	EF II (1. uzaic.)	<i>Best Options for Rural Energy and Access to Light and Electricity (BOREALE)</i>	Madagaskara	1.3.2012.	28.2.2017.	5,0
16 <i>Wood and charcoal</i>	EF II (1. uzaic.)	<i>Sustainable Wood and Charcoal Production in Rural Mozambique, Malawi and Tanzania</i>	Mozambika, Tanzānija, (Malāvija)	19.3.2012.	31.7.2015.	3,4

Obligātie novērtējumi			ROM	Dānijas Vadības grupa (DMG)			
Starposma	Galīgais (plānotais)	Īpaša budžeta pozīcija		# ĪP Aprakstošie ziņojumi	# DMG pārstāvji	Kavēšanās pārskatīt ĪP ziņojumus	Pēdējais pārskatītais ziņojums? (... gads)
N. a.	N. a.	Nē	Nē	2	2	1–7 mēneši	Jā (2012. g.)
2013. g. oktobris	2014. g. augusts	Jā (starposma)	2012. g. jūlijs	4	3	1,5–2 mēneši	Nē (2014. g.)
2015. g. nogale	Nē	Jā (starposma + galīgais)	Nē	3	3	4–5 mēneši	Jā (2013. g.)
Nē	Nē	Jā (starposma + galīgais)	2013. g. oktobris	5	2	1–4 mēneši	Jā (2014. g.)

Pārbaudīto projektu novērtēšana

Projekta Nr. un saīsinātais nosaukums	EF Nr. (uzaic. Nr.)	Pasākuma nosaukums	Valsts	ES ieguld. (miljoni EUR)	Īss apraksts	Plānojums	Rezultāti	Ilgspēja
1 <i>Mwenga</i>	EFI	<i>Mwenga 3 MW hydro Power Plant</i>	Tanzānija	3,60	Nelielas hidroelektrostacijas ierīkošana, lai nodrošinātu stabilu elektroapgādi tējas ražošanas uzņēmumam un 14 ciematiem	● A	● B	● B
2 <i>Best Ray</i>	EFI	<i>BEST RAY (Bringing Energy Services to Tanzanian Rural Areas)</i>	Tanzānija	1,13	Saules fotoelementu uzstādīšana 8050 māsaimniecībām deviņos ciematos	● B	● B	● B
3 <i>Majaua</i>	EFI	<i>Electrificação da comunidade de Majaua</i>	Mozambika	1,87	Nelielas hidroelektrostacijas atjaunošana (patlaban tā ir iznīcināta) un vietēja elektrotīkla izveide, nodrošinot pieslēgumu 5000 māsaimniecībām	● A	● B	● B
4 <i>Biogas</i>	EFI	<i>Up-scaling the smaller biogas plants for agricultural producers and processors</i>	Kenija	1,22	Biogāzes tehnoloģijas izmantošana ēdiena gatavošanas ierīcēm 330 lauku saimniecībās piecās provincēs	● B	● A	● B
5 <i>Up-scaling</i>	EFI	<i>Up-scaling access to integrated modern energy services for poverty reduction</i>	Tanzānija	2,29	Daudzfunkcionālu energopakalpojumu centru izveide, kuros izmanto dīzeļdzinējus, kas darbināmi ar biodegvielu (tapiokas ( <i>Jatropha</i> ) eļļa), 120 ciematos sešos reģionos	● C	● D	N. a.
6 <i>Bioenergelec</i>	EFI	<i>Bioenergelec (bioénergie électrique)</i>	Madagaskara	1,96	Elektrības ražošana no biomasas sešiem ciematiem (četros reģionos) un uzlabota karbonizācija	● D	● D	N. a.
7 <i>rHYviere</i>	EFI	<i>Programme rHYviere – Réseaux hydroélectriques villageois et respect de l'environnement</i>	Madagaskara	1,73	Trīs hidroelektrostaciju būvniecība uz upes attekas + lokāls tīkls, lai nodrošinātu pieslēgumu astoņiem ciematiem austrumdaļas lauku rajonos	● A	● B	● B
8 <i>Sahambano</i>	EFI	<i>Aménagement hydroélectrique du Site de Befanaova sur la rivière Sahambano</i>	Madagaskara	2,48	Hidroelektrostacijas būvniecība uz upes attekas + 20 km tīkla pagarinājums, lai nodrošinātu pieslēgumu vienai pilsētai un diviem ciematiem	● A	● B	● B
9 <i>Resouth</i>	EFI	<i>Electrification rurale décentralisée par énergies renouvelables dans le Sud de Madagascar (RESOUTH)</i>	Madagaskara	0,87	Elektrības ierīkošana divos ciematos dienvidu reģionā, izmantojot divus vēja ģeneratorus un saules fotoelementus	● B	● B	● C

- Kritērijs izpildīts
- Nopietnas nepilnības
- Nelielas nepilnības
- Kritērijs nav izpildīts
- N. a. Nav attiecināms

VI pielikums

Projekta Nr. un saīsinātais nosaukums	EF Nr. (uzaic. Nr.)	Pasākuma nosaukums	Valsts	ES ieguld. (miljoni EUR)	Īss apraksts	Plānojums	Rezultāti	Ilgtspēja
10 <i>Rural electrification</i>	EF I	<i>Rural Electrification Infrastructure and Small-Scale Projects</i>	Zambija	10,00	Tīkla paplašināšana un nelielas hidroelektrostacijas izbūve, un 2000 saules fotoelementu uzstādīšana, lai nodrošinātu elektrību 27 000 mājāsaiņniecībām, 700 skolām un veselības aprūpes centriem	● B	● B	● B
11 <i>Increase access</i>	EF I	<i>Increased Access to Electricity Services</i>	Zambija	10,00	Tīkla paplašināšana, lai veicinātu piekļuvi atjaunojamiem energoavotiem Zambijas lauku un piepilsētu rajonos (65 000 saņēmēju)	● B	● B	● B
12 <i>Green energy</i>	EF II (1. uzaic.)	<i>Community Based Green Energy Project</i>	Kenija	1,74	Saules fotoelementu uzstādīšana 56 skolām un 32 veselības aprūpes centriem Kenijas lauku rajonos	● B	● A	● B
13 <i>Nice Roll-out</i>	EF II (1. uzaic.)	<i>NICE Roll-Out</i>	Zambija, Tanzānija, Gambija	2,50	Uzņēmējdarbības attīstīšana, izmantojot IKT iekārtas, ko darbina ar saules fotoelementiem (franšizes NICE centri 50 lauku un piepilsētas apgabalos Gambijā, Tanzānijā un Zambijā)	● D	● D	N. a.
14 <i>Small scale solar</i>	EF II (1. uzaic.)	<i>Enabling 18 000 people to access sustainable small scale solar power in Quissanga district, Cabo Delgado</i>	Mozambika	0,59	4000 mājāsaiņniecību piekļuve ilgtspējīgai mazas jaudas saules enerģijai divos rajonos	● B	● B	● B
15 <i>Boreale</i>	EF II (1. uzaic.)	<i>Best Options for Rural Energy and Access to Light and Electricity (BOREALE)</i>	Madagaskara	1,72	Saules fotoelementu uzstādīšana 10 skolām un 8 veselības aprūpes centriem, un 900 mājāsaiņniecībām astoņos dienvidu reģiona ciematos	● B	● B	● B
16 <i>Wood and charcoal</i>	EF II (1. uzaic.)	<i>Sustainable Wood and Charcoal Production in Rural Mozambique, Malawi and Tanzania</i>	Mozambika, Tanzānija, (Malāvija)	2,40	Ilgtspējīga biomasas un energoefektivitāte, nodrošinot 2000 mājāsaiņniecībām apmācību koku stādīšanas jomā, un kokogļu ražotnes būvniecība	● C	● D	N. a.

Apzīmējumi: Pamatojoties uz II pielikumā noteikto vērtējuma metodoloģiju, ir noteikti šādi rādītāji:

- Kritērijs izpildīts
- Nelielas nepilnības
- Nopietnas nepilnības
- Kritērijs nav izpildīts
- N. a. Nav attiecināms

## Kopsavilkums

### III

Komisija Palātas ziņojumu vērtē atzinīgi. Pateicoties enerģijas instrumenta (*EF*) izveidei, Komisija pirmo reizi attīstības sadarbības ietvaros varēja nopietni pievērsties enerģijas pieejamības problēmai, kuras risināšanai jaunattīstības valstīs ir nepieciešami milzīgi ieguldījumi (48 miljardi ASV dolāru gadā)<sup>1</sup>. Komisija *EF* ir izmantojusi efektīvi, un, kā liecina Palātas ziņojums, lielākā daļa pārbaudīto projektu ir bijuši veiksmīgi, un tiem ir labas izredzes ilgtspējīgas ziņā. Tas ir ievērojams sasniegums, ņemot vērā sarežģīto situāciju, kādā šī sadarbība attīstības jomā ir jāīsteno. Tikai ceturtdaļa pārbaudīto projektu nav snieguši cerētos rezultātus. Daļēji to ietekmēja nelabvēlīgie apstākļi, kuri apgrūtināja projektu sākotnējo izstrādi un kuru dēļ paredzētie risku mazināšanas pasākumi izrādījās neefektīvi. Komisija arī apzinās, ka ir jomas, kurās nepieciešami uzlabojumi, jo īpaši saistībā ar projektu uzraudzību to īstenošanas vietās. Komisija atsevišķus pasākumus jau ir īstenojusi un veiks arī turpmākus uzlabojumus, kā ieteikusi Palāta.

### IV

Komisija konsekventi un stingri piemēroja noteikumus un procedūras, kas reglamentē uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus, un piešķir atbalstu projektiem, kuriem bija pienācīgi noteiktas prioritātes.

Faktiski bija paredzams, ka *EF* priekšlikumos, kuros tiks piedāvāti inovatīvi risinājumi, kā nabadzīgajiem iedzīvotājiem nodrošināt piekļuvi ilgtspējīgiem un cenu ziņā pieejamiem energopakalpojumiem, būs riskanti aspekti un nepilnības.

Šādus riskus un nepilnības, kas tika konstatēti izvērtētajos priekšlikumos, pienācīgi izskatīja kompetenta novērtēšanas komiteja, ņemot vērā attiecīgo priekšlikumu iesniedzēju piedāvātos risku mazināšanas pasākumus, un tikai tad priekšlikumam tika piešķirts galīgais punktu skaits, kas saskaņoti un objektīvi atspoguļo tā atbilstību uzaicinājuma vadlīnijās noteiktajiem kritērijiem, mērķiem un prioritātēm.

<sup>1</sup> Starptautiskās Enerģētikas aģentūras (*IEA*) ziņojums "Energy for all: financing access for the poor", īpašs izvilks no *World Energy Outlook*, *IEA*, 2011.

### V

Komisija uzraudzīja projektus, izmantojot dažādus pieejamos rīkus un paņēmienus, tostarp izveidoja pastāvīgu uzraudzības struktūru.

Kopumā Komisija projektu būtiskākajos īstenošanas posmos ir nodrošinājusi stingru pārraudzību un, ciktāl tas bijis iespējams un saskaņā ar noteicošajiem noteikumiem un procedūrām, ir sekmējusi risinājumu izstrādi un koriģējošu pasākumu piemērošanu. Atsevišķos īpašos gadījumos uzraudzību projekta īstenošanas vietā būtu vajadzējis pastiprināt.

### VI

No visiem projektiem, ko pārbaudīja Palāta, 75 % gadījumu cerētie rezultāti jau ir sasniegti vai pat pārsniegti. Dažos projektos lielākā daļa cerēto rezultātu vēl nav sasniegti galvenokārt tādu problēmu dēļ, kas saistītas ar saņēmēju spēju īstenot projektus vai nelabvēlīgiem apstākļiem, kuri apgrūtināja projektu sākotnējo izstrādi un kuru dēļ paredzētie risku mazināšanas pasākumi izrādījās neefektīvi.

Komisija atzīst, ka problēmas saistībā ar spēju īstenot projektu nevar pilnībā izslēgt, jo īpaši tāpēc, ka projekti ir inovatīvi un vērienīgi, bet saņēmējvalstīs – nabadzīgas. Šādā situācijā nevar sagaidīt, ka projekti būs nevainojami.

### VII

Komisija Palātas ieteikumus vērtē atzinīgi. Tā jau ir veikusi atsevišķus pasākumus, lai pastiprinātu uzraudzību un uzlabotu projektu ilgtspēju. Šajā saistībā Komisija vēlas uzsvērt to pasākumu nozīmi, kas jau ir īstenoti saskaņā ar Palātas ieteikumiem, proti:

- uzlabojumi, kas ieviesti jaunākajā uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus saskaņā ar *EF*, lai garantētu projektu iespējamību,
- *EF* pastāvīgās uzraudzības funkcijas pastiprināšana,



- inovācijas, kas ieviestas, izmantojot jauno sadarbības programmu enerģētikas jomā – Elektrifikācijas finansēšanas iniciatīvu (*ElectriFI*) –, kura tika izstrādāta sadarbībā ar nozari un attīstības finansistiem un kuras mērķis ir palielināt ES atbalsta iespējamību, ilgtspēju un potenciālu, lai nabadzīgajiem iedzīvotājiem nodrošinātu piekļuvi ilgtspējīgai enerģijai.

## Ievads

### 04

Kopš 2011. gada ES enerģētikas politikas vispārējais virziens attīstības kontekstā ir definēts norādēs, kas ietvertas “Pārmaiņu programmā”, kurā enerģētika ir atzīta par iekļaujošas un ilgtspējīgas izaugsmes būtisku dzinējspēku.

### 05

Pateicoties EF izveidei, Komisija pirmo reizi attīstības sadarbības ietvaros varēja nopietni pievērsties enerģijas pieejamības problēmai, kuras risināšanai jaunattīstības valstīs ir nepieciešami milzīgi ieguldījumi (saskaņā ar Starptautiskās Enerģētikas aģentūras datiem – 48 miljardi ASV dolāru gadā).

## Apsvērumi

Komisija rūpīgi pārbaudīja katra saskaņā ar EF iesniegtā projekta priekšlikuma priekšrocības un nepilnības un par prioritāti izvirzīja atbalsta piešķiršanu labākajiem no šiem priekšlikumiem, kuru rādītāji ievērojami pārsniedza attiecīgā uzaicinājuma vadlīnijās noteiktos vispārējos kvalitātes standartus.

Lai arī vienmēr pastāv kādi riski vai nepilnības, Komisijai ir jāizvērtē atbalsta sniegšana inovatīviem un vērienīgiem projektiem, kas izraudzīti saskaņā ar attiecīgiem noteikumiem un procedūrām, lai tiktu izpildīti vispārējie mērķi, kas definēti katrā uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus.

Komisija finansējamus projektus izraudzījās, pamatojoties uz skaidriem vērtēšanas kritērijiem, kas bija noteikti uzaicinājuma vadlīnijās (tostarp atbilstība, priekšlikuma iesniedzēja un partneru darbības un finansiālās spējas, iespējamība, ilgtspēja, rentabilitāte), un izvērtējot, vai tiek piedāvāti atbilstoši pasākumi, lai mazinātu sarežģītiem attīstības projektiem raksturīgos riskus vai nepilnības.

### 16

Attiecībā uz pieciem projektiem, kas minēti Palātas ziņojumā, katra vērtētāja komentārus un piešķirto punktu skaitu izskatīja novērtēšanas komiteja, kurai (atšķirībā no individuāliem vērtētājiem) ir unikāla iespēja aplūkot visus saistībā ar uzaicinājumu iesniegtos priekšlikumus kopumā un izvērtēt katra priekšlikuma attiecīgās priekšrocības, ņemot vērā uzaicinājuma vadlīnijās noteiktos kritērijus. Komisija ir ieviesusi nepieciešamās procedūras, pārbaudes un bilances, lai nodrošinātu, ka katra novērtēšanas komiteja stingri piemēro noteikumus, kas reglamentē saistībā ar uzaicinājumu iesniegto projektu novērtēšanu, lai varētu garantēt, ka, neraugoties uz trūkumiem, kas varētu rasties individuāla eksperta vērtējuma dēļ, vērtēšanas process kopumā norit godīgi un saskaņoti.

### 16 a)

To, kā vērtētāji novērtēja priekšlikumu, atspoguļo viņu piešķirtais punktu skaits un komentāri attiecībā uz katru uzaicinājuma vadlīnijās norādīto vērtēšanas kritēriju. Lai gan vērtētāji konstatēja atsevišķas nepilnības, viņi noteica arī galvenās priekšrocības, piemēram, uzņēmējdarbības veicināšana, valsts īpatnību pārziņāšana, ļoti sekmīga privātā sektora iesaistīšana, finansiālās ilgtspējas iespējamība un veiksmīga sabiedrības līdzdalības īstenošana. Abu vērtētāju piešķirtais punktu skaits liecināja, ka netika uzskatīts, ka attiecīgās bažas ir pietiekams iemesls projekta noraidīšanai.

Pamatojoties uz vērtējumu pārbaudi, novērtēšanas komiteja piešķīra galīgo punktu skaitu, kas atspoguļo gan attiecīgā priekšlikuma priekšrocības, gan nepilnības, kā paskaidrots arī Komisijas atbildē uz 16. punktu iepriekš.

## 16 b)

Kā skaidrots iepriekš, novērtēšanas komitejai (atšķirībā no individuāliem vērtētājiem) ir unikāla iespēja aplūkot visus saistībā ar uzaicinājumu iesniegtos priekšlikumus kopumā un izvērtēt katra priekšlikuma attiecīgās priekšrocības, ņemot vērā uzaicinājuma vadlīnijās noteiktos kritērijus.

Attiecībā uz četriem projektiem, kas minēti Palātas ziņojumā, atbildīgā novērtēšanas komiteja pabeidza trešo un galīgo novērtējumu, nolemjot, ka konstatēto risku un nepilnību mazināšanas pasākumi pastāv un ir pieņemami.

## 17

Palātas minēto projektu gadījumā izvirzītie mērķi netika sasniegti galvenokārt tādu nelabvēlīgu ārēju faktoru dēļ, kurus kontrolēt nebija iespējams (cita starpā tirgus situācija, tehnoloģiju attīstība, dabas apstākļi u. c.).

## 18

Šai ziņā Komisija uzsver to uzlabojumu nozīmi, kas ieviesti saistībā ar jaunāko uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus saskaņā ar *EF II*, kuros tika ietverta prasība kopā ar priekšlikumu iesniegt arī priekšizpētes rezultātus.

Komisija uzraudzīja projektus, izmantojot dažādus pieejamos rīkus un paņēmienus, tostarp izveidoja pastāvīgu uzraudzības struktūru. Atsevišķos īpašos gadījumos uzraudzību projekta īstenošanas vietā būtu vajadzējis pastiprināt.

Īstenošanas partneru ziņojumu kvalitāte bija dažāda, jo to ietekmēja saņēmēju atšķirīgās ziņošanas spējas.

## 22 a)

Kolidz tika konstatētas problēmas saistībā ar ziņošanas kvalitāti, Komisija veica attiecīgus pasākumus, lai tās novērstu, tostarp nodrošināja saņēmējiem starpposma un galīgo aprakstošo ziņojumu, kā arī finanšu ziņojumu veidnes. Saņēmēju spējas sagatavot kvalitatīvus ziņojumus patiešām ir atšķirīgas, un tāpēc saistībā ar *EF II* dotācijas līgumam ir pievienoti uzlaboti aprakstošo un finanšu ziņojumu paraugi.

## 22 b)

Sk. Komisijas atbildi uz 22. punkta a) apakšpunktu.

## 22 c)

Sk. Komisijas atbildi uz 22. punkta a) apakšpunktu.

## 23

Komisija ir pienācīgi paplašinājusi līgumu ar konsultāciju uzņēmumu, lai nodrošinātu atbilstošus uzraudzības pakalpojumus uzsāktajiem *EF* projektiem, kā arī projektiem, kas atlasīti saistībā ar pēdējiem diviem *EF II* uzaicinājumiem attiecībā uz lauku apvidu elektrifikāciju un nestabilitātes pārvarēšanu.

## 24

Vienas struktūras veikts standartizēts pārskats bija noderīgs, lai zināmā mērā saskaņotu un uzlabotu īstenošanas partneru ziņojumus, un līgums ar konsultāciju uzņēmumu var nodrošināt resursus šajos ziņojumos sniegtās informācijas pārbaudīšanai uz vietas. Tāpēc Komisija ir veikusi nepieciešamos pasākumus un paplašinājusi ar konsultāciju uzņēmumu noslēgto līgumu tādējādi, lai minētais uzņēmums nodrošinātu projektu uzraudzības pakalpojumus, vajadzības gadījumā organizējot apmeklējumus uz vietas.

Taču pilnvaras īstenot pienācīgos ieteikumus, kas skar *EF* dotāciju saņēmējus (saskaņā ar attiecīgo dotāciju līgumu noteikumiem), joprojām ir piešķirtas ES delegācijām, un tās nevar deleģēt konsultantu uzņēmumam.

### 25

Atsevišķu projektu gadījumā vidusposma pārskatīšana netika veikta, jo nebija īstenots pietiekami daudz darbību.

Komisija izmantoja visus pieejamos instrumentus, lai sekmētu projektu īstenošanu, un veica atbilstošus pasākumus līguma noteikumu ietvaros.

Tas, ka radikāli mainīt projekta darbības nav iespējams, ir paredzēts līguma noteikumos, kur cita starpā noteikts, ka "nedrīkst ieviest grozījumus, kuru mērķis vai sekas ir ieviest šajā līgumā tādas izmaiņas, kas varētu likt apšaubīt lēmumu par dotācijas piešķiršanu vai būtu pretrunā ar vienlīdzīgu attieksmi pret pretendentiem".

### 26

Attiecīgie ieteikumi saistībā ar projektu ziņojumu kvalitātes uzlabošanu tika ņemti vērā, izstrādājot nākamās EF II uzaicinājumus.

### 27

Komisija (kā arī uzraudzības eksperti savu līgumu tvēruma ietvaros) vairākos gadījumos pieprasīja papildu informāciju vai paskaidrojumus, un tad, ja tie netika saņemti, tika pārtraukti maksājumi, kā to paredz līguma noteikumi.

Iespēja izbeigt līgumu ir radikāla rīcība, kuru īstenojot var tikt zaudēti būtiski ieguldījumi, kas jau ir veikti, un šāds risinājums tiek apsvērts tikai tad, ja visas citas iespējamās alternatīvas nav iedarbīgas, paturot prātā galasaņēmēju sākotnējās intereses un pareizas finanšu pārvaldības principu.

### 28

Labākais veids, kā uzraudzīt un pārbaudīt projekta īstenošanu, ir organizēt regulārus apmeklējumus uz vietas, kad vien tas ir iespējams. Delegāciju rīcībā ir dažādi projektu uzraudzības līdzekļi, tostarp uz ziņojumiem balstīta attālā kontrole, telekonferences, administratīvais darbs, saziņa ar saņēmējiem u. c. Apmeklējumu uz vietas periodiskumu cita starpā ietekmē darba slodze, projekta īstenošanas vieta un tās pieejamība, drošības apsvērumi, pieejamie resursi u. c. Protams, to, kāds katrā gadījumā ir piemērotākais projekta īstenošanas uzraudzības/pārbaudes veids, kā arī to, kā/vai konkrētas ES delegācijas ierēdņi veiks regulārus apmeklējumus EF projekta īstenošanas vietā, var izlemt tikai atbildīgās delegācijas vadītājs, kura rīcībā ir pilnīga informācija par visiem uzdevumiem, kas jāveic delegācijai, un par katra uzdevuma prioritāti, ņemot vērā situāciju attiecībā uz cilvēkresursiem un dažādos ierobežojumus.

### 29

Uz rezultātiem vērsta uzraudzība (ROM) ir tikai viens no pieejamajiem projekta uzraudzības rīkiem, un Komisija to atbilstoši izmantoja papildus visiem citiem uzraudzības rīkiem, tostarp pastāvīgo EF uzraudzības funkciju, kuru varēja īstenot saskaņā ar pakalpojumu līgumu, kas tika noslēgts ar konsultantu uzņēmumu.

### 29 a)

Lai gan Palātas minētā projekta gadījumā ROM tika piemērota tikai 2013. gadā, ES delegācija Tanzānijā, pateicoties regulārai saziņai un sarakstei, vienmēr bija informēta par projekta situāciju un veica attiecīgas darbības, lai šo situāciju koriģētu. Piemēram, papildus līgumā paredzētajiem starpposma ziņojumiem projekta īstenošanas partneri par projektu sagatavoja sešu mēnešu "Iekšējās uzraudzības ziņojumus" saskaņā ar praksi, ko delegācija ieviesa no 2012. gada, lai uzlabotu uzraudzību. Delegācija regulāri sazinājās ar projekta komandu un sniedza atbalstu, lai sekmētu risinājumu īstenošanu.

### 29 b)

Minēto projektu iekļaut 2010. un 2011. gada *ROM* sarakstos netika ierosināts, jo tobrīd sasniegtie rezultāti nebija pietiekami. Lai gan sākotnēji tika ierosināts iekļaut projektu 2012. gada *ROM* sarakstā, tika nolemts to tomēr nedarīt, jo projekta īstenošanas vietā joprojām nebija veikts pietiekami daudz darbību, kā arī pēc projekta īstenošanas perioda pagarināšanas par 24 mēnešiem jau bija iepļānots, ka 2012. gada sākumā ir jāveic vidusposma pārskatīšana.

### 30

Kā skaidrots 27. punktā iepriekš, iespēja izbeigt līgumu tiek apsvērtā tikai tad, ja visas citas iespējamās alternatīvas nav iedarbīgas. Dienesti, kas bija atbildīgi par abu Palātas minēto projektu īstenošanas uzraudzību, vēl nebija atzinuši, ka šis ir tāds gadījums un ka šos konkrētos projektus nevar turpināt īstenot kādā citā iespējamā veidā.

### 30 a)

Par projektu atbildīgā delegācija, apsvērusi iespējamās korektīvās darbības, nolēma, ka projekta ģeogrāfiskā tvēruma samazināšana nebūtu labākais risinājums.

### 31

Delegācija Mozambikā vienmēr bija informēta par grūtībām saistībā ar projekta īstenošanu. Inovatīvu projektu uzsākšana teritorijās, kas vietējā kontekstā ir salīdzinoši jaunas, bieži vien ir sarežģīta. Tomēr laika gaitā kļuva arvien skaidrāks, ka programmas mērķi netiks sasniegti, un tad, kad tas notika, delegācija vairākkārt centās atrast piemērotus risinājumus. Tika apspriesti daudzi priekšlikumi ar projektu saistīto problēmu risināšanai, taču tika atzīts, ka neviens no piedāvātajiem risinājumiem nav realizējams, un projektu nācās slēgt. Delegācija 2015. gada aprīlī organizēja apmeklējumu uz vietas (gan saistībā ar darbību un finansēm, gan līgumiem), pēc kura tika nolemts projektu slēgt.

No visiem projektiem, ko pārbaudīja Palāta, 75 % gadījumu cerētie rezultāti jau ir sasniegti vai pat pārsniegti.

### 36

Iemesls tam, ka četros Palātas pārbaudītajos projektos lielākā daļa cerēto rezultātu netika sasniegti, bija problēmas saistībā ar saņēmēju spēju īstenot projektu un nelabvēlīgi apstākļi, kas apgrūtināja projektu sākotnējo izstrādi un kuru dēļ risku mazināšanas pasākumi izrādījās neefektīvi.

Komisija atzīst, ka problēmas saistībā ar spēju īstenot projektu nevar pilnībā izslēgt, jo īpaši tāpēc, ka projekti ir inovatīvi un vērienīgi, bet saņēmējvalstis – nabadzīgas. Šādā situācijā nevar sagaidīt, ka projekti būs nevainojami.

### 36 c)

Šā projekta vērtēšana noritēja atbilstoši piemērojamajai procedūrai, saskaņā ar kuru privātā sektora līdzdalība tika atzīta par faktoru, kas veicina projektu ilgtspēju.

## Secinājumi un ieteikumi

### 41

Komisija Palātas ziņojumu vērtē atzinīgi. Pateicoties *EF* izveidei, Komisija pirmo reizi attīstības sadarbības ietvaros varēja nopietni pievērsties enerģijas pieejamības problēmai, kuras risināšanai jaunattīstības valstīs ir nepieciešami milzīgi ieguldījumi (48 miljardi ASV dolāru gadā)<sup>2</sup>. Komisija *EF* ir izmantojusi efektīvi, un, kā liecina Palātas ziņojums, lielākā daļa pārbaudīto projektu ir bijuši veiksmīgi un tiem ir labas izredzes ilgtspējas ziņā. Tas ir ievērojams sasniegums, ņemot vērā sarežģīto situāciju, kādā šī sadarbība attīstības jomā ir jāīsteno. Tikai ceturtdaļa pārbaudīto projektu nav snieguši cerētos rezultātus. Daļēji to ietekmēja nelabvēlīgie apstākļi, kuri apgrūtināja projektu sākotnējo izstrādi un kuru dēļ paredzētie risku mazināšanas pasākumi izrādījās neefektīvi. Komisija arī apzinās, ka ir jomas, kurās nepieciešami uzlabojumi, jo īpaši saistībā ar projektu uzraudzību to īstenošanas vietās. Komisija atsevišķus pasākumus jau ir īstenojusi un veiks arī turpmākus uzlabojumus, kā ieteikusi Palāta.

### 42

Komisija konsekventi un stingri piemēroja noteikumus un procedūras, kas reglamentē uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus, un piešķir atbalstu projektiem, kuriem bija pienācīgi noteiktas prioritātes.

Novērtēšanas komiteja apzinājās katra priekšlikuma nepilnības un saistītos riskus. Tas, ka saskaņā ar *EF* iesniegtajos priekšlikumos būs riskanti aspekti un nepilnības, faktiski bija sagaidāms, jo priekšlikumi cita starpā bija vērsti uz inovāciju veicināšanu, taču vienlaikus saskārās ar grūtībām saistībā ar ilgtspējīgu un cenu ziņā pieejamu energopakalpojumu nodrošināšanu nabadzīgajiem iedzīvotājiem.

<sup>2</sup> Starptautiskās Enerģētikas aģentūras ziņojums "Energy for all: financing access for the poor", īpašs izvilkums no *World Energy Outlook*, IEA, 2011.

Riskus vai nepilnības, kas tika konstatēti izvērtētajos priekšlikumos, pienācīgi izskatīja kompetenta novērtēšanas komiteja, ņemot vērā arī attiecīgo priekšlikumu iesniedzēju piedāvātos risku mazināšanas pasākumus, un tikai tad priekšlikumam tika piešķirts galīgais punktu skaits, kas saskaņoti un objektīvi atspoguļo tā atbilstību uzaicinājuma vadlīnijās noteiktajiem kritērijiem, mērķiem un prioritātēm.

### 1. ieteikums

Komisija piekrīt šim ieteikumam un ir veikusi attiecīgus pasākumus:

- i) saskaņā ar *PRAG 2014* veidnēm darbības plānojuma novērtējumam ir būtiska loma priekšlikumu vērtēšanas procesā. No 50 punktiem, ko var saņemt par koncepcijas aprakstu, 10 punkti ir saistīti ar darbības plānojumu. Līdz ar to būtiskas plānojuma nepilnības vairumā gadījumu būs iemesls priekšlikuma noraidīšanai jau koncepcijas apraksta posmā;
- ii) pieteikumu iesniedzēju spējas īstenot darbību tiek izvērtētas pilnībā aizpildīta pieteikuma posmā. Nesen tika nolemts, ka darbības spēju novērtējums ir jāveic arī attiecībā uz līdzpretendentiem un saistītajām struktūrām. Ņemot vērā šā aspekta nozīmīgumu, Komisija *PRAG 2014* veidnēs ir ieviesusi minimālo sliekšni, kas paredz, ka pieteikuma iesniedzējam ir izredzes saņemt dotāciju tikai tad, ja tā spēja īstenot projektu ir novērtēta vismaz ar 12 no 20 iespējamajiem punktiem.

### 43

Komisija uzraudzīja projektus, izmantojot dažādus pieejamos rīkus un paņēmienus, tostarp izveidoja pastāvīgu uzraudzības struktūru.

Kopumā Komisija projektu būtiskākajos īstenošanas posmos ir nodrošinājusi stingru pārraudzību un, ciktāl tas bijis iespējams un saskaņā ar noteicošajiem noteikumiem un procedūrām, ir sekmējusi risinājumu izstrādi un koriģējošu pasākumu piemērošanu. Atsevišķos īpašos gadījumos uzraudzību projekta īstenošanas vietā būtu vajadzējis pastiprināt.

## 43 a)

Komisija risināja ar ziņošanu saistītos trūkumus, izvērtējot katru līgumu atsevišķi, un ieviesa arī uzlabotas starpposma un galīgo aprakstošo ziņojumu, kā arī finanšu ziņojumu veidnes.

## 43 b)

Komisija nodrošināja ciešu pārraudzību, organizējot apmeklējumus uz vietas, kā arī izmantojot dažādus citus projektu uzraudzības līdzekļus, tostarp uz ziņojumiem balstītu attālo kontroli, telekonferences, administratīvos pētījumus u. c. Apmeklējumu uz vietas periodiskumu ietekmē darba slodze, projekta īstenošanas vieta un tās pieejamība, drošības apsvērumi un pieejamie resursi. Lēmumu par to, vai EF projekta īstenošanas vietā tiks organizēti regulāri apmeklējumi, var pieņemt tikai atbildīgās delegācijas vadītājs, kura rīcībā ir pilnīga informācija par visiem uzdevumiem, kas jāveic delegācijai, un par katra uzdevuma prioritāti, ņemot vērā situāciju attiecībā uz cilvēkresursiem un dažādos ierobežojumus.

ROM ir tikai viens no pieejamajiem projekta uzraudzības rīkiem, un attiecībā uz projektiem, kuru uzraudzībai ROM apmeklējumi netiek rīkoti, piemēro citus uzraudzības līdzekļus.

## 43 c)

Komisija vienmēr ir centusies sekmēt projektu veiksmīgu īstenošanu un rast risinājumus (kopā ar dotāciju līgumu saņēmējiem) jebkādu problēmu pārvarēšanai. Lai nezaudētu jau veiktos ieguldījumus un neapdraudētu EF galasaņēmēju iespējamus ieguvumus, dotācijas līguma izbeigšana šajā kontekstā tika uzskatīta par pēdējo izvēli.

## 2. ieteikums – Komisijas kopējā atbilde uz i)–v) punktu

Komisija piekrīt šim ieteikumam. Attiecībā uz projektu uzraudzības pastiprināšanu ir nepieciešami uzlabojumi. Komisija šo jautājumu jau konsekventi risina, un tiks apsvērta iespēja ieviest papildu pasākumus, lai delegācijas varētu pastiprināt projektu uzraudzību, ņemot vērā arī ierobežojumus, kas saistīti ar delegāciju rīcībā esošajiem finanšu līdzekļiem un cilvēkresursiem.

## 44

Tikai ceturtdaļa pārbaudīto projektu nav sasnieguši cerētos rezultātus, galvenokārt tādu problēmu dēļ, kas saistītas ar saņēmēju spēju īstenot projektus vai nelabvēlīgiem apstākļiem, kuri apgrūtināja projektu sākotnējo izstrādi un kuru dēļ paredzētie risku mazināšanas pasākumi izrādījās neefektīvi.

## 3. ieteikums

Komisija piekrīt šim ieteikumam.

Turpmāka tehniskā atbalsta nepieciešamības novērtēšana būtu lietderīga, lai noteiktu, vai pēc tam, kad ir beidzies EF finansējums, būtu vajadzīgs atbalsts. Saskaņā ar pašreizējo EF programmu sākotnējo piešķirto dotāciju palielināt nebūs iespējams. Tomēr Komisija izvērtēs, kā šo jautājumu varētu risināt, lai nostiprinātu veikto ieguldījumu vērtību. Turklāt Komisija izvērtēs, kā piemērot šo ieteikumu saskaņā ar tādām jaunām un inovatīvām programmām kā Elektrifikācijas finansēšanas iniciatīva (*ElectriFI*).

## KĀ PASŪTĪT ES IZDEVUMUS

### Bezmaksas izdevumi

- Viens eksemplārs:  
ar *EU Bookshop* starpniecību (<http://bookshop.europa.eu>).
- Vairāk nekā viens eksemplārs vai plakāti/kartes:  
Eiropas Savienības pārstāvniecībās  
([http://ec.europa.eu/represent\\_lv.htm](http://ec.europa.eu/represent_lv.htm)),  
Eiropas Savienības delegācijās valstīs, kas nav ES dalībvalstis  
([http://eeas.europa.eu/delegations/index\\_lv.htm](http://eeas.europa.eu/delegations/index_lv.htm)),  
ar *Europe Direct* dienesta starpniecību  
([http://europa.eu/europedirect/index\\_lv.htm](http://europa.eu/europedirect/index_lv.htm))  
vai piezvanot uz tālruņa numuru 00 800 6 7 8 9 10 11 (zvanišana bez maksas no jebkuras vietas Eiropas Savienībā) (\*).

(\*) Informāciju sniedz bez maksas, tāpat arī lielākā daļa zvanu ir bezmaksas (izņemot dažus operatorus, viesnīcas vai taksofonus).

### Maksas izdevumi

- Ar *EU Bookshop* starpniecību (<http://bookshop.europa.eu>).

2004. gadā gandrīz diviem miljardiem cilvēku nebija pieejami pienācīgi, cenu ziņā pieņemami un ilgtspējīgi energopakalpojumi, kas ir ļoti svarīgi, lai nodrošinātu stabilu virzību uz attīstības mērķu sasniegšanu. ĀKK un ES enerģijas instrumentu izveidoja 2005. gada jūnijā, lai veicinātu lauku un piepilsētu nabadzīgo iedzīvotāju piekļuvi moderniem energopakalpojumiem, īpašu uzmanību pievēršot Subsahāras Āfrikai un atjaunojamajai enerģijai. Šajā ziņojumā Palāta secina, ka Komisijas darbs lielākoties ir bijis sekmīgs, tomēr ĀKK un ES enerģijas instrumentu varēja labāk izmantot, lai palielinātu nabadzīgo cilvēku piekļuvi atjaunojamajai enerģijai Austrumāfrikā. Palāta ir sagatavojusi vairākus ieteikumus attiecībā uz rūpīgāku projektu atlasīšanu, stingrāku to uzraudzību un ilgtspējas perspektīvu pastiprināšanu.



EIROPAS  
REVĪZIJAS  
PALĀTA



Publikāciju birojs